

trpel z ljudstvom ter se trudil za njegov napredek. Kdo edini je do srede preteklega stoletja pisal slovenske knjige, ustanavljajal šole, skrbel za napredek gospodarstva, se trudil za pravice našega jezika itd. itd., če ne slovenski duhovnik. Ali je bil torej vpliv duhovščine na naše javno življenje slovenskemu narodu v škodo? Zakaj naj bi bilo torej potrebno navedeni vpliv uničiti? Da, pred 40 leti, kakor smo bili povedali, bi bilo to potrebno zato, da bi — liberalni magnat lahko še naprej nemoteno dri naše kmečko ljudstvo. In v tem obstoji še danes vsa modrost našega liberalstva.

Se nekaj je! Liberalci vseh branž se proučajo, da so nosilci — napredne misli. Nije zlepa večje laži, nego je ta, kajti niti ene napredne misli še ni bilo, proti kateri bi ne bili naši liberalci vodili najbolj grdih bojev? Kdo je pred štiridesetimi leti najbolj divje blati porajajoče se zadružništvo, kdo se je pred tridesetimi leti na žive in mrtve boril proti splošni volilni pravici, kdo je vsa povojna leta uvajal in zagovarjal vseh najbolj nazadnjiških uredb od batinanja do madžarskega volivnega reda? In ti ljudje se še proučajo za naprednjake!

Naša kmečka vas je razklana, v veliko nesrečo in škodo vsega slovenskega naroda še danes. Toda zakaj? Vprašajte povprečnega Kramarjevca ali Puceljevca zakaj, pa vam bo v najboljšem primeru vedel povedati kvečjemu pravkar navedena in ovržena vzroka; navadno vam bo znal odgovoriti le s — paovko ali kletvijo. In to bi naj bil — program? To bi naj bila načelaj? To bi naj bila narodu koristna — politika.

Če gledamo na naše slovensko politično življenje zadnjih 20 let, tedaj moramo z grenkobo v srcu ugotoviti, da je bilo vse naše strankarstvo prava sramota in nesreča za slovensko ljudstvo, ker je izražalo le neverjetno politično omejenost in nezrelost tistih tisočev, ki so volili s Kramarjevo, Puceljevo ali socialistično stranko, da o raznih drugih pustolovskih niti ne govorimo.

V čem se pa danes ločijo slovenske stranke? Če izločimo razne maloštevilne in neorganizirane struje, ki jih v realni politiki skoraj ni mogoče upoštevati, potem bi lahko navedli le dva vzroka za ločitev:

a) v kulturnem pogledu, en tabor stoji na pozitivno verskih temeljih, drugi hoče verski moment vsaj izločiti, če že ni odkrito proti veri;

b) v političnem pogledu, en tabor je za čim največjo in vsestransko samostojnost, čim največjo in vsestransko samostojnost Slovenije, drugi hlapčuje centralizmu na račun svojega naroda.

Vzrok za prvo ločitev priznamo. Kdor je vero izgubil popolnoma ali je postal vsaj versko mlačon, da ne uvidi vrednot, ki tibe v njej, naj pač gre v stranko, ki teh vrednot ne priznava. Teh bo danes na Slovenskem nekaj tisoč, a več kot žalostno spričevalo nezrelosti je, da precej tisočev versko dobrih mož slepo hlapčuje protiverskim strankam in olče tako samega sebe po zobeh, čeprav se tega morda niti ne zaveda. Ako bi bili vsi losledni, potem bi bil slovenski narod danes ozorno enoten, kajti vsaj 90% vsega naroda bi bilo v naših vrstah, a tistih 10% bi nam pač ne moglo nikjer škoditi.

Toda vzrok za drugo ločitev! Niti enega Slovenca ni, razen nekaj politikantov in njih najbližjih prijateljev, katerim bi bil centrali-

zem v korist pač pa je vsem v veliko škodo. In zopet imamo, žal, mnogo tisočev, ki v svoji nerazumljivi zaslepljenosti hlapčujejo tej peščici politikujočih koristolovcev. Če bi vsak siedil svojemu iskrenemu prepričanju, tedaj bi bilo vsaj 99% vsega našega naroda v proticentralističnem taboru in mi bi centralizma že davno več ne imeli.

Od kod torej tako škodljiva današnji politična razklanost naše vasi? Ni ne pravega kulturnega in ne političnega razloga, kajti, če bi vsak sledil svojim zdravim možganom, bi bil danes slovenski narod edin kot še nikoli, in bi tudi z lahkoto zmagoval. Vieče se torej kot nekako prokletstvo na eni strani za nami le duhovna ostalina nekdanjega magnatarstva, česar se tisoči v svoji slepoti niti ne zavedajo več, ker ne pomnijo več nekdanjih časov, na drugi strani je pa to vpliv tistega nesročnega trmastega slovenskega zoprvanja. Mi Slovenci smo bili časih pozvani kot trmast pravdarji. Magari če propade ves grunt, a tiščal bom svojo naprej. Danes za pravdanje ni več denarja, a če bo izkušeni Kovačev Janez, ki uživa velik ugled povsod, trdil, da je sneg bel, bo Kobaležev Matevž, ki zavida Janezu ugled, trdil, da ni bel, temveč siv, in bo to trdil, pa če bi se mu smejal tudi ves svet. In bo dajal potem v gostilni za pijačo, da bi dobil še nekaj žejnih revčkov, ki bi mu pritrjevali, da je sneg res siv. Da, tako izgleda danes naše politično življenje, potem si pa še domišljujemo, kako zelo zreli, izobraženi in napredni smo.

"Glavobol .. migrena

Na tem najbolj trpijo ženske. Zato jim je potrebno zdravilo, ki jim hitro prežene bolečine, a ne škoduje njihovemu organizmu. Uporabljajte bodo Veramon, ki od njega pojenjajo bolečine.

VERAMON

Schering

Cevke z 10 in 20 tabletami.

Oglas reg. pod št. 47 od 30. I. 1935.

Mi in protiboljševiška zveza

Od merodajne strani doznavamo:

Jugoslavija, ki sama nima nobenih odnosov s Sovjetsko Rusijo, ki smatra boljševizem za smrt reda in mira v državi, pozdravlja trojni sporazum kot učinkovito sredstvo, ki bo komunizmu zaprlo pot po svetu. Potem takem bo posredno trojni sporazum branil tudi Jugoslavijo pred komunistično nevarnostjo. Toda Jugoslavija kot država, čeprav priznava gleda na zgraditev protikomunističnega obzidja, do sporazuma samega, v kolikor predstavlja pogodbeno skupnost treh velesil, ki so ga sklenile, ne more zavzeti drugega stališča kot tistega, ki odgovarja načelom njene dosedanje zunanje politike. Jugoslavija je sredinjevelika država, ki ji je prvenstvena briga, da na prostoru, kjer živi, ustvari možnosti mirne sosesčine in mirnega sodelovanja, ker želi v miru skrbeti za obrambo svoje samostojnosti in za svoj gospodarski napredek. Jugoslovanska država se je torej hote odmaknila od vseh velikih zbiranj med velesilami in ne želi, ne posredno in ne neposredno biti vmešana v razna trenja med velikimi državami, ki zaradi križajočih se svetovno-političnih koristi ustvarjajo med seboj zveze in protizveze. Z velesilami hoče ohraniti do-

bre gospodarske in politične odnošaje — če mogoče z vsemi enako — in sodelovati z njimi le v vprašanjih, ki se neposredno tičejo jugoslovanskih državno-političnih, državno-obrambenih in gospodarskih koristi. Jugoslovanska vlada je tudi že ponovno poudarila, da na osnovi prav izrečenega načela ne želi pripadati nobenemu obeh taborov, ki v zadnjem času tako ostro ločijo velesile.

Stališče Jugoslavije kot srednje velike evropske države, ki si je popolnoma avesta svojega cilja, do trojnega sporazuma z dne 6. novembra, je s tem jasno opredeljeno. Ona ga smatra za hvalevredno dejanje v obramb evropske kulture, toda ona ne želi, da bi se mu pridružila kot pogodbena, niti hoče dovoliti, da bi jo tabor držav, ki ga bodo morda poskusili ustanoviti kot odgovor na italijansko-japonsko zvezo, zvalil v svojo sredo, ker hoče kot srednje velika država, ki zavestno noče voditi svetovne politike, ostati izven vseh trenj med velikimi državami, naj bodo kakršnekolik oblike.

Vojne v zadnjih 1000 letih

V zadnjem času mnogo prišjejo in govore o vojni in pripravah zanjo. Kako je bilo v tem pogledu zadnje tisočletje? Francija je v tej dobi imela 185, Anglija 176, Rusija 151, Avstrija 131, Španija 75, Italija 82, Nemčija 24 in Holandija 23 vojska. Za druge države nimajo pri roki podatkov. Seveda niso navedene države v vsaki vojni zmagale in so večkrat tudi hudo poražene.

GOSPODARJI GOSPODINJEI

MANUFAKTURNA TRGOVINA

Janko Češnik

LJUBLJANA - LINGARJEVA UL.

Vam nudi vsakovrstno oblačilno blago po najnižjih cenah. Velika izbira blaga za nevestine oprave!

Najnovostje svilenih rute in šerpe!

KAJ JE NOVEGA

ZAHVALE

Dne 4. t. m. popoldne okoli 2. ure mi je pogorela moja hišica vsled vnetja saj, s skoro vsem pohištvo. Sporočil sem to takoj upravi »Domoljuba« in prejel od nje tudi takoj podporo 1000 din, za kar se tem potom najiskrenejše zahvaljujem.

Matija Lindič, hišar in rudar,
Gabrijela št. 27, p. Krmelj, Dol.
dne 13. novembra 1937.

V ponedeljek, 8. t. m. mi je na Sutni pri Skofji loki pogorela stanovanjska hiša; kot naročniku »Domoljuba« mi je uprava istega takoj izplačala požarno podporo v znesku 1000 din, ki sem jo danes 12. t. m. že prejel. Zato bom ostal tudi še zanaprej zvest »Domoljubov« naročnik in ga priporočam vsaki hiši.

Sutna, dne 12. novembra 1937.

Janez Vodaik p. d. Brojan, l. r.

OSEBNE VESTI

d Naša kraljica Marija je nedavno nujno odpotovala v romunsko Bukarešto, ker ji je zbolela mati. Zadnja poročila vedo, da se je zdravje romunske kraljice vendarle obrnilo na boljše.

d Odlikovanje. Stolni kanonik v avstrijskem Celovcu msgr. Valentin Podgorc je bil po avstrijskem zveznem predsedniku odlikovan z viteškim križem I. reda. Naj bi bilo to odlikovanje, s katerim je avstrijska republika priznala g. kanoniku večdesetletno nesebično in nad vse požrtvovalno delovanje v korist slovenskega naroda na Koroškem, tudi prvi korak k boljшему ravnanju merodajnih avstrijskih činiteljev s koroškimi Slovenci. Cestitamof!

d Šestdesetnik je postal konzistorialni svetnik g. Martin Štular, vzgojni vodja zavoda sv. Stanislava v St. Vidu pri Ljubljani. Na mnoga leta!

d Zlato poroko sta obhajala Anton in Tezija Mulej, posestnika na Babnem pri Celju. Bog ju živi še mnogo let!

d Nevarno je obolel bivši provincial oo. frančiškanov v Ljubljani g. p. dr. Regalat Cebulj. Bog mu daj zdravje!

d Ganljiva slovesnost. Dne 10. novembra 1937 je bila na naši severni meji lepa slovesnost. Zakonca Franc in Elizabeta Vraber iz Kaple sta obhajala v krogu svojih ožjih sorodnikov 40 letnico skupnega blagoslovljenega zakonskega življenja. Slovesnost se je začela v cerkvi sv. Ožbalda s sveto daritvijo zahvalne sv. maše, katero je daroval brat slavljence g. stolni prošt lavantinski dr. Maks Vraber. Sv. mašo je daroval tudi sin slavljencev gosp. kaplan Jakob Vraber. Ganljiv je bil prizor, ko je med sv. mašo pristopilo k obhajilni mizi skupaj z jubilentoma vseh 11 sinov in hčera. Malokatero oko je ostalo ob tem ganljivem prizoru suho. Na domu slavljencev se je slavnostno razpoloženje nadaljevalo; navzoči so bili vsi otroci. Izrečene so bile številne čestitke in napitnice. Krona vsega slavnostnega razpoloženja je bila ta, da je ob tej priliki na svojem rojstnem domu ob strani svojega edinega brata-gospodarja in jubilanta obhajal svojo življenjsko 60 letnico g. stolni prošt. dr. Maksimiljan Vraber. Bog ohrani spoštovane jubilate in vse njihove sorodnike zdrave in srečne še mnogo let!

DOMAČE NOVICE

d Občni zbor mariborske Prosvetne zveze je bil 11. novembra v Mariboru. Število včlanjenih društev je zraslo za 16 na 220. Zveza ima pet potovalnih knjižnic. Fantovski odseki so postali v zadnjem času, ko jim je oblast pravila potrdila, samostojna društva, ki so zelo uspešno delovala. Novemu odboru stoji kot predsednik na čelu g. dr. J. Hohnjec.

d Nov zavod za zanemarjeno mladino so blagoslovili 14. novembra 1937 na Selu pri Ljubljani. Cerkevni obred je opravil škof dr. Gregorij Rožman. Navzočih je bilo mnogo odličnih oseb iz cerkvenih in svetnih vrst, med njimi tudi ban dr. Nallačen, ki je imel ob tej priliki lep nagovor. G. ban je podal najprej zgodovino novega zavoda, bivše žrebčarne, ki sega v leto 1835. Nato se je g. ban obrnil k gojencem, ki so bili zbrani na odru, in jim polagal na srce tople besede in načela, po katerih naj usmerijo svoje življenje v zavodu in pozneje, ko ga bodo zapustili. Zlasti jim je predložil četrto božjo zapoved, ki ni samo temelj družine, ampak tudi temelj družabnega reda. Opozorjal jih je predvsem, naj spoštujejo svoje predstojnike in vzgojitelje, ki jim tu v zavodu nadomeščajo starše. Njihov trud naj jim vračajo s pokorščino, njihove žrtve s spoštovanjem in njihovo ljubezen s ljubeznijo! G. ban je zaključil svoj govor z besedami: »Moja srčna želja je, da bi božji blagoslov, ki ga je Janes v svojih molitvah prosil za to hišo prevzvišeni naš vladilka, naj bi tej hiši tudi vsikdar ostal in da bi bili tega blagoslova v obilni meri deležni vsi, ki bodo v tej hiši prebivali.«

Navadi
svojega otroka
pravočasno na

pravilno nego zob!

SARGOV

KALODONT

PROTI ZOBNEMU KAMNU

d 50 letnico obstoja brivske organizacije so proslavili 14. in 15. novembra v Ljubljani slovenski brivci. Prvi dan je bilo veliko frizerske tekmovanje vajencev, pomočnikov in mojstrov obeh spolov. V ponedeljek je bila sv. maša zdušnica za pokojne člane brivskega združenja. Tej so sledili: svečana seja, kosilo in zlet v okolico.

d Seja delavske zbornice v Ljubljani je bila čno nedeljo. Odposlanci so razpravljali o raznih važnih delavskih vprašanjih. Potrdili so računski zaključek za lansko leto. Edvard Rešek je podal obširno poročilo o novem proračunu za 1938, ki navaja 2.300.000 din izdatkov. Zborovalci so se zavzemali za čim prejšnje nove volitve v Delavsko zbornico. Poudarjalo se je tudi, da delavstvo tudi danes ni svobodno, saj je neki ljubljanski tovarnar odpovedal dvema delavcema, ker se nista včlanila v Sokola. Mi bi, ne da bi seveda opravičevali dotičnega tovarnarja, pripomnili, da tudi rdečkarji osebnosti svobode delavca ne uvažujejo. Poznamo pločevinasto tovarno, v kateri ne najde noben novi delavec dela, ako ni dano jamstvo, da se bo organiziral pri socialistih. Naj bi Delavska zbornica tudi o tem kaj povedala.

d Pri zlati žili, bolečinah v križu, zastoju krvotoka jeter in nezadostnem izločevanju iz zotca, nastalih vsled zapeke, se dosežejo vedno odlični uspehi z naravno »Franz-Josefovo« grenko vodo. Bolniki radi jemljejo preizkušeno »Franz-Josefovo« grenko vodo in jo dobro prenesejo tudi pri večkratni uporabi.

Ogl. rog. 8. br. 8947/35.

d Prve plinske luči v Ljubljani, in sicer po hišah in prodajalnah, so zagorele 9. novembra 1861, 18. novembra istega leta pa tudi plinske svetilke po cestah in ulicah. Ljubljanska plinarska je najstarejša v Jugoslaviji.

d Posvet denarnih zavodov. Zastopniki denarnih zavodov so se te dni sešli v Belgradu. Na sestanku so pretresali vprašanje nameravanih denarnih nakazil Narodne banke za denarne zavode. S zneski naj bi se omogočilo predvsem izplačilo vlog malih vlagateljev. Zastopniki denarnih zavodov so soglasno ugotovili potrebo, da Narodna banka zviša obljubljene kredite vsaj na dvojni znesek, sicer se ne bo dosegel določeni cilj. Zlasti naj bi se

Pred poslopjem Glasbene matice v Ljubljani so v nedeljo odkrili spomenik skladatelju Antonu Foersterju, ob priliki proslave 100 letnice njegovega rojstva

pomagalo malim denarnim zavodom, ki so večino svojih vlog naložili v kmečka posojila, odstopljena sedaj PAB. Kot zastopnika slovenskih denarnih zavodov sta se udeležila sestanka dr. Slokar za Društvo denarnih zavodov in dr. Murko za Zvezo jugoslovanskih hranilnic.

d Letošnji vinski pridelek je na splošno nekoliko slabši od lanskega, vendar pa še vedno zelo zadovoljiv. Kleti so polne, vino je prevrelo, kupceva pa ni. Precej kvare dela domači vinski kupčiji pridelek iz južnih krajev. Vinotoči so dober izhod v zastoju v vinski trgovini, Merodski krogi naj bolj mislijo na izvoz, pa tudi na primerno ureditve plač raznim nameščencem iz vinska kupčija bo oživela sama po sebi Obubožan človek je vesel, če ima za kruh, ne pa, da bi si redno privoščil še — vinski luksus.

d Sneg je zapadel v noči od 10. na 11. novembra. Napravitelj je sadnemu drevju precejšnjo škodo. Prav v istem času, ko je pri nas padel gost sneg, je na morju divjala mrzla burja. Morje je pljuskalo v visokimi valovi ob obalo ter vrglo pri Dubrovniku ostanke razbitega italijanskega ribiškega čolna na suho. Kje se je nesreča pripetila in koliko človeških

KULTURNI KOTICEK

Prve knjige, šole, tiskarna, umetna pesem

Iz dobe prvih zapiskov v slovenskem jeziku pridemo v dobo, ko smo dobili prve knjige, šole, tiskarno in umetno pesem. Ta doba traja od 1551 do 1600. V tem času so začeli protestanti po naših krajih širiti protestantovsko vero. Da bi pa lažje razširjali svoj nauk in da bi pridobili čim več ljudi za svojo vero, so začeli tiskati knjige v slovenskem jeziku. Primož Trubar, doma z Raščice pri Vel. Laščah, je izdal 1551 katekizem in abecednik. To sta prvi tiskani slovenski knjigi in s tema se začne knjižna slovenščina, to je jezik, kakršnega imamo v knjigah. Pisal je v svojem domačem jeziku, kakor je govoril doma. Izdal je še 25 knjig, med njimi tudi prvo pesmarico (1567). Sebastijan Krelj (1538 do 1587) iz Vipave ima čistejši in lepši jezik kot Trubar. Izdal je Otročjo biblijo, to je neke vrste katekizem, in Postilo slovensko. Tu pa podaja razlago nedeljskih in prazniških evangelijev. Obe knjigi sta izšli 1568 in 1567. Jurij Dalmatin iz Kriškega je izdal vso sveto pismo (1584). Pisal je v lepi slovenščini. Iz teh knjig so se učili slovenskega jezika vsi pisatelji do 19. stoletja. Adam Bohorič, doma blizu Rajhenburga, je napisal prvo slovensko slovnico, Zimske urice (1584). Po njegovih črkah, ki jih je on zbral za posamezne glasove, se imenuje ta pisava bohoričica. Bil je prvi ravnatelj neke vrste srednje šole v Ljubljani.

V tej dobi smo dobili prve tiskane knjige in prvo šolo, v kateri so učili tudi slovenščino. Poleg tega so nam dali prvo pesmarico. Kar pa je najvažnejše, dali so nam jezik, v katerem smo pisali knjige. Ustvarili so nam knjižni jezik, katerega ne govorimo, ampak pišemo. Mi Slovenci namreč pišemo drugače kakor govorimo. V uvodih svojih knjig pa so nam ti možje govorili o skupnosti Slovencev in budili zavest, da smo Slovenci. V tej dobi smo dobili Slovenci prvo tiskarno v Ljubljani, in sicer 1575. Vodil jo je Janez Mandelje.

žrtve je zahtevala, pa zasukrat še ne vedo. Enako so prišli v nevarnost potniški parniki, ki so se v tem času nahajali na odprtem morju. Vsi brez izjeme so imeli velike zamude. Na Promini in Velebitu pa je padel nov sneg.

d Tako je prav. Kaznovan in izgnan iz Jugoslavije je bil strojni in letarski mojster Maks Silbermann v Mariboru, kar je psoval slovenske delavce.

d Neutemeljene zahteve naših sladkornih tovarn. Naše sladkorne tovarne, ki itak že uživajo preveliko zaščito, so te dni zahtevale, da jim dovoli vlada povišanje cen sladkorju. Upamo, da vlada tega ne bo storila, ker je sladkor pri nas že itak mnogo predrag in mora vse prebivalstvo Jugoslavije plačevati mnogo prevelik davek sladkornim tovarnam, ki so večinoma v rokah tujcev.

VINA

prvo vrstna po najugodnejših cenah kupite pri
Centralni vinarji v Ljubljani

d 56.000 din odškodnine bo plačal. Pred okrožnim sodiščem v Mariboru je bila razprava proti grofu Ivanu Zabeo iz Fale pri Mariboru, ki se je pričel dne 18. oktobra ter je bila takrat zaradi zasiljanja novih in izvedencev preložena. Dne 27. maja t. l. je povozil v bližini grada Viltuže na banovinski cesti monterja Falske elektrarne Hermana Hostnikarja, ki se je peljal na kolesu, držeč pred seboj svojo 11 letno hčerko Ivanko. Hostnikarja je udarec vrgel na rob ceste ter si je razbil lobanjo in je bil na mestu mrtev, dočim je zaneslo njegovo hčerko Ivanko v velikem lohu kakih devet metrov vstran v cestni jarek ter je pri padcu zadobil smrtonosnevarne poškodbe, vendar je v bolnišnici okrevala. Grof Zabeo je bil obtožen prestopka zoper varnost javnega prometa, ker je po izjavah prič vozil s preveliko hitrino. Pri razpravi je sodišče zaslišalo več prič in izvedence. Popoldne pa se je sodni dvor preselil z obtoženci, zagovorniki, pričami in vsem ostalim v avtomobilih v Brestornico ter je pred gradom Viltužem razpravjal na licu mesta. Razprava je bila zanimiva. Na podlagi te je bil grof Zabeo oproščen. Z vdovo ponesrečenega Hostnikarja pa se je Zabeo poravnal ter ji plačal 56.000 din odškodnine, obenem pa bo nosil tudi vse odvetniške in pravne stroške.

d »Gliša vkap štrih«. Na Slov. Javorniku pri Jesenicah je nekaj ljudi prestopilo iz katoliške v pravoslavno cerkev. Kaj tak korak pomeni v našem verskem, kulturnem in političnem oziru, na tem mestu ne bomo razlagali. Jeseniški tednik »Na mejah« je temu pojavu posvetil članek pod naslovom »Odpadniki«. Proti temu članku je najprej nastopila socialistična »Delavska politika«, ki je sicer polna hvale za Sovjetsko Rusijo in še nikdar ni izpregovorila lepe besede o preganjanju pravo-

Kmetje!

Tudi Slovenci hvanjo »PEKK« in »OSAN«. Vsek dan prejemaš zahtevalna pisma od gospodarjev in strokovnjakov. Gosp. F. Kulterer, živinozdravnik iz Slovenskih Konjic, nam piše:

Preizkusil sem »PEKK« in »OSAN« pri brejih svinjah in pujskih, ter sem bil z rezultatom zelo zadovoljen.

Zakaj tudi Vi ne poskušate naših izrednih preparatov. Z malimi stroški boste letni voliti dobiček.

Navodila in strokovne nasvete daje brezplačno:

»KAŠTEL« d. d., Zagreb 6, poštni predal 50

Kakšna bo letošnja zima

Ze se oglašajo preroki bodoče zime. Najprej vremenoslovci, ki trdijo, da tudi letos ne bo zima, da bi drevje pokalo. Mnenja so, da bo letošnja zima prinesla malo snega in malo mraza. Bajje je temu kriv tako zvani Golfov tok, ki postaja vedno bolj toplel. Norveški profesor Sandström je zadnja leta raziskaval toploto te velezanimive reke v Atlantskem morju, tekoče od juga proti severu, in ugotovil, da je toplota v zadnjih letih resnično poskočila in da je tok vsrok nestalnih zim zadnjih let. Predvsem vpliva toplota zahvalnega toka na severno evropsko obalo. Ker pa je tam topleje, ne more tudi ne v Srednji Evropi biti večjega mraza.

Z vremenoslovci soglašajo tudi drugi vremenski preroki. Med najzanesljivejšimi so starodavni naši pregovori, ki tote pravilo o bodoči zimi: Če je na dan sv. Uršule lepo vreme, pripravlj lopate za duri, če pa je grdo, pa pred duri. — Kar je k sv. Lenartu snega v dolinah, toliko ga je v pustu na planinah. Tudi naravi sami se ne mudi preveč v zimsko spanje, še manj pakli se zgublajo nekje v hostlah in ne silijo k hišam. — Dalo bi se torej iz vsega sklepati na milo zimo, ki ne bo mnogo drugačna od lanske. Sicer pa bomo videli — pozimi.

slavnih vernikov pod boljseviki. Njenemu mnenju se je pridružil popoldansko glasilo JNS »Slovenski narod«, ki sicer socialistov ne more videti, v takih vprašanjih pa je seveda istega mnenja. Tako sta se znašla dva prijatelja, ki se zaradi lepšega tudi kdaj spreta.

d Še vedno prihajajo iz Rusije. Te dni je prispel iz Rusije čez Poljsko in Avstrijo Ivan Kovačević z ženo in štirimi otroci. Kovačević je doma iz Dubice na Hrvaškem. Služil je med vojno pri 96. pešp. ter je bil leta 1916 ujet na ruski fronti. Po revoluciji je ostal v Rusiji v mestu Aleksandrovska, kjer se je oženil in doživel sovjetsko strahovlado. Po dolgoletnih prošnjah in moleovanju je dobil dovoljenje za povrnitev v Jugoslavijo.

d Razdeljeni niso prav. Na tretjem zboru zdravniške zveze Jugoslavije, ki je bil v soboto v Beogradu, je bilo ugotovljeno, da v Jugoslaviji še dolgo ne bo preveč zdravnikov. Naša država ima sedaj 6000 zdravnikov, tako da pride 1 zdravnik na 2500 prebivalcev. V Franciji pride 1 zdravnik na 1500 prebivalcev, v drugih državah je pa zdravnikov še več. V Jugoslaviji je mnogo zdravnikov brez službe, ker so pri nas zdravniki neprimerno zaposleni, tako da so mnogi po bolnišnicah, uradih in bolniških blagajnah preobremenjeni.

d Dva nova parnika. Slovesno sta bila ono soboto blagoslovljena parnika »Sarajevo« in »Sumadija«, ki sta bila zgrajena za Jadransko parobrodno društvo v Splitu.

d Vedno piše, ne popije Pitje vina 2 din na uro. Lahko piješ toliko, kolikor moreš popiti v 1 uri, in vse to za 2 din. Za vsako začeto uro se plača nova taksa. Take objave izobesajo gostilničarji v nekaterih krajih. Enata, zlasti okrog Velike Kikinde, na gostilniška vrata. Vprašanje pa je, seveda, kakšne so gostilne, ki nudijo gostom pitje na uro.

d Razne nedostatke pri železniškem prometu v Sloveniji navaja »Trgovski list« in končuje predmetni članek s sledečimi ugotovitvami: »Še enkrat naglašamo: Tujski promet je za Slovenijo skoraj edina rešitev. Železnice, ki so

v Sloveniji dobičkanosne, so pač v prvi vrsti poklicane, da tudi nekaj store za zboljšanje prometnih razmer v Sloveniji, ker je od njih odvilen tudi tojski promet. Prav žal nam je, če moramo ugotoviti, da je Belgrad v veliki meri kriv, če se železniške razmere v Sloveniji slabšajo. Če bi ostala še nekdanja uprava južne železnice v Ljubljani in bi se ta razširila tudi na državne železnice, bi vsah teh pritožb ne imeli. Zboljšanje je dosegljivo, samo če je tu tudi dobra volja. Če pa te ni, potem jo je treba priklicati in to je dolžnost politikov in vsah onih, ki hočejo imeti v našem javnem življenju odločujočo besedo. Zato tudi od njih pričakujemo, da se bodo »vnemo lotili dela in napravili konec sedanjemu zanemarjanju železniškega vprašanja v Sloveniji.

d Pri zaprtju sti pa pri motujah v prebavi vzemite zjutraj na tešče kozarec naravne »Franz-Josef« vode

d Sam si je vzela življenje vojaški poveljnik Belgrada armadni general Vojislav Tomić. Bil je v zadnjem času precej bolan, težave je imel tudi v družini, a je vztrajal kot izvrsten vojak in poveljnik na svojem mestu do žalostnega konca.

d Veliko tobačno skladišče hoče zgraditi monopolska uprava v Splitu. Bo prostora za milijon kilogramov tobaka.

d Zr'taj tudi pri nas ne? Največjo in najmodernejšo bolnišnico v Jugoslaviji bodo v Zagrebu zgradili v bližini Maksimira. Glavno poslojje je že pod streho ter tri stranska poslojja. Stroški vseh zgradb bodo znašali 20 milijonov dinarjev, notranja oprema pa 40 milijonov dinarjev. Štela bo 800 postelj.

d Ko je izpil tretji liter. Nespametne stave na zaužitje velike količine alkohola se iz bahavosti ali neumnosti še vedno dogajajo, dasi so že večkrat vedle do žalostnega učinka. Tako je tudi pred kratkim neki kmet v okolici Bosanskega Broda stavil 100 din da izpije 4 l žganja na dušek ne da bi bil pijan. Pa ko je izpil tretji liter, se je mrtev zgrudil.

d Še ena bolnišnica v Zagrebu. Novo železničarsko bolnišnico bodo začeli v kratkem graditi v Zagrebu. Mesto zemljišča ni podarilo, temveč prodalo za dobrega pol milijona dinarjev. Bolnišnico gradi železničarska bolniška blagajna, ki je v ta namen določila 16 milijonov dinarjev. Postelj v novi bolnišnici bo 200.

d Da bi le kmalu bilo. Minister za socialno politiko Cvetković je izjavil, da že izdelujejo novi invalidski zakon in da bodo poslej upoštevali zasluge vojnih invalidov.

d Ta pa ima res dober žolodec. Živega goloba, živo ribo in nazadnje še živega mačka je pojedel neki cigan iz okolice Kule v Vojvodini. Iz bogzna kakšnih razlogov je nastala stava za dva litra žganja in cigan se je korajžno postopil tistega, za kar se je stava glasila.

Nazadnje se vendar vsakdo vrne k meni!

To ni čudno, kajti edino le NIVEA vsebuje „Eucerit“, okrepčevalno sredstvo za kožo in razen tega je NIVEA poceni in izborna.

Goloba je hitro polomastil, enako tudi ribo. Ko je pa začel trgati mačka, so se prisotnim ljudem obračali žolodeci ter so povrsti zapuščali gostilno. Toda cigan ni nehal prej, dokler stava ni bila izvršena. — Vse skupaj pa le za dva litra žganja ...

Neredna stolica

upliva na ves organizam. Dobrosredstvo za odvajanje, ki zanesljivo deluje in ima prijeten okus, je

VEL. 2. 1. 2. 2794/34

DARMO!

d V mrtvašnico se je naselil Z ženo se grobolop večkrat skrega, zlasti tedaj, kadar pride alkohol vmes. Pa je dala žena moža vreči iz hiše. Ker ni mogel dobiti zastojnikjer stanovanja, se je vselil v mrtvašnico. Prav prijazno stanovanje! Ob strani mrtvaške truge, nosila, lopate in krampi, pri oknu gasperček, v katerem gore leseni nagrobni križi, preprosto ležišče, pa še stenska ura in lonci, škafi — pa je udobno stanovanje. Nič ne po-

veno, kje je to bilo. Pa so ga zapodili tudi iz mrtvašnice in mu povedali, naj pusti svojega brata »alkohulca«, pa bo vse v redu. Ni prijetno biti grobokop.

d Za drugega ne moreš sedeti. Pred mariborskim okrožnim sodiščem je bila zanimiva razprava. Alojz Sel, hlapec iz Rance, je prišel na zatožno klop, ker je hotel odsedeti 14-dnevno zaporno kazen namesto kovača Franca Sela iz Maribora, s katerim si pa ni nič v sorodstva. Sel Franc pa je zopet prišel na zatožno klop, ker je Sela Alojza nagovoril k omenjenemu dejanju. Sodišče je rešilo slučaj na ta način, da je sedaj obema prisodilo po 1 mesec strogega zapor, pa le pofojno za tri leta.

d Potovanje kroglje od glave do nog. Invalid Ivan Osvald je doma iz Prekovic v Slov. Krajini. Pred dvajsetimi leti je Osvald na ruski fronti zadela krogla v glavo in se zarila v tako nevarno mesto med možgani, da mu je zdravniki niso mogli izvleči. Posledica je bila, da je Osvald stalno bolela glava, zlasti ob spremembah vremena. Pred leti pa je nastopila nenadna sprememba. Ko se je na polnem vozu pripeljal domov, je skočil, a tisti hip začutil strahovito bolečino v glavi. Že trenutek nato je nastopilo olajšanje. Kasneje je čutil, da mu krogla potuje skozi vrat proti prsom. Letos ga je pa začela boleti noga, da niti hoditi ni mogel več. Ker mož ni imel denarja za bolnišnico, je vzel nož, prerezal stegno in našel tam kroglo. »Operacija« se mu je posrečila in mož je danes zdrav.

d Promet Poštne hranilnice oktobra 1937. Meseca oktobra je štednja uspešno napredovala. Pristopilo je 5376 novih vlagalcev, tako da nalaga zdaj pri Poštni hranilnici 464.384 oseb, vsota vlog je pa poskočila za 8.110.347 din 81 par in je znašala konec oktobra 1 milijardo 169.312.028.05 din. — V čerkovnem prometu so odprli 107 čerkovnih računov, iako da je zdaj pri Poštni hranilnici in njenih podružnicah skupaj 25.637 čerkovnih računov. Promet

Pravoslavje v številkah

Pravoslavne cerkve bližnjega Vzhoda so nedavno izdale tele važne podatke o številu svojih vernikov: V Grčiji obsega grško-pravoslavna cerkev s šestimi milijoni duš skoraj vse prebivalstvo v državi. — Meniška republika na gori Atos vsebuje v svojih 20 glavnih samostanih in 900 kapelicah skoraj 500 duš. — Pravoslavna cerkev na otoku Cipru šteje 250 tisoč duš. Patriarhat iz Antiohije tudi 250 tisoč duš. Aleksandrijski patriarhat ima 150 tisoč duš, jeruzalemski 45.000 in ekumenski v Carigradu približno 300.000 duš. V Bolgariji je od šestih

milijonov prebivalcev 4 in pol milijona pravoslavni. V Jugoslaviji je od 14 milijonov prebivalcev šest milijonov pravoslavne vere, torej niti polovica. Od enega milijona Albancev spada 180 tisoč duš k pravoslavni cerkvi. V Romuniji je od 18 milijonov duš 12 in pol milijona pravoslavne vere. V Češkoslovaški, ki ima 14 milijonov prebivalcev, je 150.000 pravoslavni. Na Poljskem je od 30 milijonov ljudi 3, 750.000 pravoslavni. Dalje so še pravoslavne manjšine: na Estonskem 210.000, v Litvi 50.000, v Ameriki 500.000 in v Avstraliji 750.000 ljudi.

po teh računih je znašal oktobra 7.887.216.420 din 38 par. Od tega se je izvršilo s prenosom brez uporabe gotovine 5458 %. — Stanje vlog po čekovnih računih je znašalo konec oktobra 1.713.822.825.62 din. Celotne vloge pri Poštni hranilnici znašajo torej skoraj 3 milijarde din. Pred prevratom tako cvetoči slovenski denarni zavodi pa samevajo...

d Razbojnik. V Dravski dolini med Sv. Ožboltom in Falo je neznan moški s samokresom v rokah prisilil trgovca z živino Franca Flajsa od Sv. Ožbolta, da mu je izročil denarnico, v kateri je bilo 2500 din. Ropar je izginil.

d Tudi oče je lahko slab. Pavle Silaj je te dni pred petrinjskim sodiščem povedal tole: Komaj tri mesece starega ga je z materjo vred pogнал oče na cesto. Fantič je rastle pri tujih ljudeh, kjer je moral opravljati vsa opravila. Ko je bil že močan mladenič, ga je oče poklical spet v svojo hišo, vendar ne iz očetovske ljubezni, temveč zato, ker je rabil dobrega in močnega delavca. Oče mu je dajal le hrano, denarja in obleke pa nobene. Če je zahteval plačilo, ga je oče nagnal iz hiše. Najrajši pa takrat, ko so bila končana poljska in druga dela ter v hiši niso bili več potrebni nobeni posli. Ko se je letos jeseni spet ponovila taka zgodba, je Pavle ponovno stopil pred očeta in zahteval plačilo. Oče, sicer bogataš, je pograbil koso in z njo mahnil. K sreči se je sin odmaknil, a v silobranu potegnil samokres in očeta ustrelil. Sodišče je fanta oprostil.

d Pozor pred ponarejenimi dolarji. Prvi ponarejeni bankovec za 10 dolarjev so zapazili v podružnici Češkoslovaške banke v Bjelovarju, kamor ga je prinesel menjat neki Franjo Količ. Banka je poslal bankovec v Zagreb na pregled, kjer so ugotovili, da ni pravi. Ko so pa iskali Količa v vasi, katero je navedel za svoje bivališče, ga niso našli. Oblasti hitijo s preiskavo, da ne bi ponarejalci razpečali še kaj več ponarejenih dolarjev.

d Nasilstvo v hiši pravoslavnega duhovnika. Blizu Samobora je bil nedavno izvršen zločin, katerega žrtev je postala kuharica pravoslavnega svečenika. Zločinec je oklal kuharico, nato pa prebrskal vse, ker je iskal denar. Odsel ga je le malenkost, ker je spregledal

To ni strojna puška, ampak filmski fotografski aparat z daljnogledom, kakršne rabijo pri filmanju živalskih prizorov v naravi, ko se živalim ni mogoče približati

v kotu neke omare 60 jurjev in vložno knjižico za 300.000 dinarjev. Kuharica se je v bolnišnici zopet zavedla in po sliki spoznala napadalca v osebi nekega elektromonterja, ki je bil nekaj časa pri arhimandritu v službi. Monter je bil znan zločinec, ki ga je svečenik sprejel v službo, ne da bi vedel za njegove grehe. Pozneje ga je odpustil, ker z njegovim delom ni bil zadovoljen. V času svoje službe pa je monter zavohal, da ima duhovnik precej denarja in ga je prišel kasneje iskat.

IZ DOMACE POLITIKE

d Minister dr. Krek je bil oni petek, soboto in nedeljo v Sloveniji. V teh dneh je imel več shodov, in sicer v petek shod zaupnikov JRZ v Kranju, v nedeljo dopoldne zbor okrajnih zaupnikov JRZ za okraj Ljubljana-okolica, popoldne pa v Radovljici zbor zaupnikov JRZ za radovljiški okraj. Na vseh teh sestankih je minister poročal o splošnem političnem položaju, posebej še o zadnjih zunanje- in notranje-političnih dogodkih ter žel za svoja izvajanja soglasno odobravanje vseh strankinih funkcionarjev in članov. Povsod je bila s polnim soglasjem in velikim navdušenjem izrečena zaupnica vodstvu stranke, posebej predsedniku banovinskega odseka JRZ notranjemu ministru g. dr. Antonu Korošcu. Svoje bivanje v Ljub-

ljani je minister dr. M. Krek uporabil tudi za to, da je članom Slovenskega katoliškega akademskega stareinstva podal že poprej dogovorjeno predavanje in poročilo o našem javnem življenju. Predavanje je privabilo toliko število starih, kakor jih že nekaj let ni bilo pri nobeni prireditvi in je zapustilo vtise, ki slovenski katoliški skupnosti ne bodo v škodo.

d Zopet bodo volili. V nedeljo, 12. decembra, bodo občinske volitve za naslednje občine: Kamnik, Komenda, Sela pri Kamniku in Smartno v Tuhinju (kamniški okraj), Prihova in Slovenske Konjice (konjiški okraj), Litijska in Vače (litijski okraj), Ig (ljubljski okraj), Dolnji Logatec in Gornji Logatec (logaški okraj) in Kamna gorica, Ovsišje in Radovljica (radovljiški okraj), in sicer iz naslednjih razlogov: S kraljevim ukazom z dne 1. septembra 1937 so bile ustanovljene nove občine Slov. Konjice, Sela pri Kamniku in Smartno v Tuhinju. Z istim ukazom je bilo spremenjeno ozemlje občin Kamnik, Komenda, Prihova (Tepanje), Litijska, Vače, Ig, Dolnji Logatec in Gornji Logatec, Kamna gorica in Radovljica. V občini Ovsišje pa je občinskemu odboru poslovna doba potekla. Istega dne bodo tudi volitve v občini Zgor. Tuhinj in v kamniški Bistrici, ker je bila prva porazdeljena in na novo ustanovljena še ena občina Zgor. Tuhinj.

d Spokorjen časnikar. Pravijo, da je ta mož Joe Matošič, izdajatelj zagreškega tednika »Danice«. Zadnje čase se je proslavljal z neprestanimi napadi na dr. Mačka, na hrvaško gibanje in na hrvaško narodno skupnost. V njegovem tedniku so izhajali ostri članki, ki so imeli namen razkrivati slabe strani Mačkovega gibanja, pa so bili premočokrat skrajno enostranski in pisani iz osebne užaljenosti. Ker je brezobzirno napadal vse, v kar verujejo Mačkovi pristaši, se je nekajkrat zgodilo, da so njegovi nasprotniki raznašalcem pobrali vse izvode »Danice« in jih na cesti sežgali. Prav tako je Matošič izzval tudi več sodnijskih razprav. Zadnje dni pa je Matošič v »Danici« objavil, da ne bo več napadal dr. Mačka, ker bi njegovi napadi utegnili koristiti samo nasprotnikom hrvaške skupnosti, ne pa razčiščenju, ki ga je Matošič s svojimi članki hotel povzročiti. Prav tako ne bo več napadal drugih voditeljev HSS.

d Pri težki stolici, napetosti, glavobolu zaradi zaprtja, očisti ena do dve čaši naravne »Franz-Josefove« grenke vode prebavne organe. »Franz-Josefovo« vodo lahko jemljejo tudi bolniki, ki leže in jo imajo za dobro.

Reg. po min. soc. pol. in nar. zdr. S. br. 15455, 20. V. 35.

Kitajsko mesto Sangaj je peto največje mesto na svetu. Ima 3 milijone in 200 tisoč prebivalcev. To mesto so Japonci pred par dnevi po zelo hudih bojih zasedli

V vsako hišo Domoljubal

NESREČE

d Hiša in gospodarsko poslopje sta pogorela Janezu Vodniku na Sutni pri Žabnici.

d Vlak ga je zgrabil. Južni sneg, ki je te dni zapadel, ni le potrgal telefonskih žic in prekinil skoraj ves telefonski in telegrafski promet, ampak dal tudi mnogo dela na železniških progah. Tako so na Rakeku imeli s snegom, ki ga je skoraj zapadlo pol metra, na progi dovolj dela. Še v mraku so progovni delavci kidali sneg s proge. Tako je vlak, ki je vozil v postajo, zagrabil progovnega delavca Urbasa Franca, starega 30 let in doma iz Ivanjega sela pri Rakeku. Sunek je delavca podrl in vozovi so ga povaljali, tako da je dobil hude poškodbe po glavi in životu, pri močnem sunku pa si je zlomil desno roko.

d 30 ljudi v boju z valovi Morave. Te dni je šel kmet Radojica Milenkovič preko Morave v vas Maskare k nekemu kmetu poprositi hčerko za svojega sina. Z njim vred je šlo okrog trideset žena in otrok. Proti večeru so se na svojih vozeh spet vračali domov. Ko so prišli do reke, je prevladovalo mnenje, da je treba ubrati krajšo pot preko reke z brodom. Zavlekli so na brod tri vozove s trideset ljudmi. Sredi reke, tam pri Varvarinu, pa je zaradi preobilenosti počila žica broda, da je valovje brod obrnilo ter so se vsi potniki znašli v mrzlih valovih. Da so se resili razen enega vsi, pa je hotelo naključje, ker je žica broda počila nekaj metrov od brega, kjer je bila reka bolj plitva.

d Zopet huda avtomobilska nesreča. Na Crnučah pri Ljubljani imajo opekarno, ki je last Kmetске posojilnice za ljubljansko okolico, ki jo je lani združila na sodni dražbi od posestnika Ferkova. Opekarno je dala v najem podjetju Kroniger & Piculin. Te dni so naložili do štiri tone opeke na tovorni avto za tvrdko A. Mavrič, ki gradi v Zaloгу na tamošnjem kolodvoru moderno razkuževalnico za železniške vagonе. Ko je bil avto naložen, je sofer Janko Ahčin krenil iz Podboršta in naprej do Zaloга. Poleg njega v kabini sta sedela vozač Fran Zver in še neki delavec stavbe tvrdke Mavrič. Zadaj na opeki pa je sedel tudi pri isti tvrdki zaposleni delavec, 22 letni Ferdinand Kozlar, doma iz Bisirice, občina Crenševci, okraj Murska Sobota. Na hudem ovinku pri Gričarju na Ježi je avto dohitel kmetico Cecilijo Remeč, ki je na zapravljuvku peljala mleko v Ljubljano in vozila proti Sv. Jakobu, ker je od tam blizu v mesto, kakor pa po državni cesti. Sofer je hotel kmetico prehiteti in je zavil nekoliko v stran, tako da je zavozil čez cestni jarek na mehko in se je tovorni avto mahoma nagnil ter prevrnil po 5 m visoki strmini. Opeka je Kozlarja pokopala. Bil je takoj mrtev.

d In še ena avto-nesreča. Oni večer je šel delavec Strle Franc v Ljubljani od Figovca po Dalmatinovi ulici na Miklošičevo cesto. Ko je šel čez Miklošičevo cesto, je zavil in hotel prehiteti avto, ki je vozil po cesti navzgor proti kolodvoru. Strle se je kljub temu uravnal in ga je avtomobil s blatnikom podrl na tla in oddirjal naprej. Obležal je nezavesten na cesti in nezavestnega so ga pripeljali v bolnišnico, kjer so ugotovili, da ima polomljena rebra in najbrž tudi resne notranje poškodbe. Doma je iz Sekiršč v občini Velike Lašče, stanuje pa na Ižanski cesti.

d Zastrupljenju je podlegel. Pred dnevi se je kaunjski mesar in posestnik Podgoršek Ivan peljal s svojim sinom Blažom na motor-

nem kolesu po kupčijskih poslih na Stajersko. Med vožnjo je spolzka pot povzročila, da sta padla z motorjem, pri čemer se je pokojnik nekoliko udaril na desno nogo nad gležnjem. Rani ni pripisoval posebne važnosti. Sledilo pa je zastrupljenje po tetanusu. Zdravstveno stanje se mu je v nekaj dneh tako poslabšalo, da so ga morali prepeljati v ljubljansko bolnišnico, odkoder so ga takoj vrnili v brezupnem stanju svojem. Naslednjo nedeljo je umrl.

d Pet ljudi je rešil gotove smrti orožnik Jure Milas v Ustikolini, tam nekje na jugu. Ko je orožnik ponoči korakal na službenem obhodu mimo barake, v kateri so stanovali delavci, je začul zdihovanje. S silo je vplnil vrata in našel pet delavcev nezavestnih, zastrupljenih s plinom, ki je uhajal iz preproste pečice, katero so delavci na večer zakurili z ogljem. Orožnik je delavce izvlekel iz sobe in jih po vrsti z umetnim dihanjem spravil k zavesti.

d Radi megle je trčil v bližini Konjic avto-bus mariborskih mestnih podjetij z osebnim avtom primarija pljučnega oddelka mariborske bolnišnice dr. Franja Radšila. Dr. Radšel je dobil le nekaj manj nevarne praske, njegova so-proga Zora pa je poškodbam v bolnišnici podlegla.

d Po nesreči se je ustrelil v trebuh. Oni večer se je pripetila v gostilni pri »Štrajzelnu« v Ljubljani nesreča, ki ni le dvignila takoj vseh omizij, ampak tudi razburila bližnje okolice. Med gosti, ki so sedeli v gostilni, je bil tudi uradnik uprave »Jutra« Jurca Vili, ki je v svoji družbi razkazoval revolver in njega dejstvanje. Napuljenji samokres je tako neprevidno obračal v roki, da se mu je ta po nesrečnem naključju sprožil. Ustrelil je samega sebe v trebuh, gostje pa so takoj obvestili postajo, ki je težko ranjenega Jurco pripeljala v bolnišnico, kjer so mu nudili prvo pomoč. Stanje ranjenega je seveda resno.

»Bayer-jev« - križ štiti od ponarejenj

Oglas je reg. pod S. Br. 181 od 1. III. 1937

d Z drogom se je dotaknil električnega omrežja. Ono soboto ponoči se je v Postojni ponesrečil kurjač Ivan Lah iz Maribora. Z dolgim železnim drogom je mešal žerjavico v lokomotivi. Po neprevidnosti pa se je z drogom dotaknil železniškega električnega omrežja ter je bil takoj smrtno zalet. Z vlakom so ga prepeljali na obmejno postajo Rakek, kjer so ga položili v mrtvašnico in obvestili njegove sorodnike.

NOVI GROBOVI

d Zeonovi zeonite, domov ga sprenite. Na Ježici je umrla 63 letna Marija Pavlin, 40 let je bila gospodinja pri upokojenem g. župniku F. Koširju. — V Medani v Brdih na Goriškem je zaspala v Gospodu 82 letna Lucija Gradnik. — V Novem mestu je odšla v večnost Marija Komavli roj. Pahor. — Na Srednji Beli pri Preddvoru je izdihnil Matija Rozman. — V Mariboru so pokopali Vekoslavo Cvetko roj. Fraunfeld, učiteljico v p. — V Železnikih nad Škofjo Loko je umrla žena cerkovnika, 27 letna Tončka Gartner. — V Cerknici so položili v grob trgovca in posestnika Milana Krvanjo. — V Retečah je v 64. letu mirno v Gospodu zaspal posestnik in ključar župne cerkve Franc Bergant. — V Škofji Loki je zapustil solzno dolino strojni tehnik Marijan Zigon. — V Orehovi vasi pri Mariboru je odšla v večnost posestnica Ivanka Horvat. — V Zagrebu je umrl bančni uradnik Rudolf Hrehorič. — V Zgornji Šiški je odšla v večnost posestnica Frančiška Graul. — V Tacnu pod Smarno goro je odšel h Gospodu po večno plačilo Franc Robas. — V Ljubljani so umrli: soproga tajnika Vzajemne posojilnice Hedvika Šturm, posestnik Koleča, tajnik sodišča delavskega zavarovanja Josip Andreš.

Kako se bori Švica proti tujemu kapitalu

Ker Švica s sedanjimi sredstvi nikakor ne more ustaviti priliva tujega pobeglega kapitala v Švico, je začela Švica sodaj izvajati že napovedane ukrepe proti tujemu kapitalu. Med Švicarsko banko in združenjem švicarskih bank je bil sklenjen poseben dogovor, po katerem se bodo ravnale vse švicarske banke in ki je stopil i. š. n. v veljavo. Po tem sporazumu si tuje razen za strogo trgovske posle ne bodo mogli več pridobiti v Švici dobroimetij na pokaz. Vloge tujecev morajo

biti vezane na najmanj tri mesece. Če se naloži denar za šest mesecev, potem morajo tuje plačevati od tega denarja 1% obresti. Šole po devetih mesecih pa se njih denar obrestuje. Bankam so prepoveduje, da bi upravljale tujem vlogo, ki so položene v švicarskih bankovih. V švicarskih bančnih krogih so glede učinkovitosti teh odredb raznih mnenj, toda švicarska banka je napovedala še ostrejšo ukrepe, če bi ne zadostovali.

RAZGLED PO SVETU

Bratomorna vojna v Španiji

Na španskem bojišču se v zadnjih dneh pripetilo nič posebnega. Nacionalistični general Franko je po veliki zmagi na severu poslal svojo bojno silo v Aragonijo. Menda ima sedaj general Franko na razpolago 1000 topov, 200 bojnih letal in okrog 250.000 mož.

Casopisje je minuli teden poročalo, da se rdeča španska vlada tajno pogaja s španskimi nacionalisti glede premirja. Uradno španski boljševiki to zanikajo, vendar vest najbrže ni brez vsake podlage. Predsednik rdeče vlade Kompanis se je namreč te dni naenkrat znašel

v Parizu, od tam pa je šel še v London pač iskat — posredovalce.

Pred kratkim je časopisje razneslo vest, da je bil Mussolinijev sin Bruno, ki v zadnjem času v aeroplani leta nad Španijo, prisiljen spustiti se na rdeče bojišče. Pa ni bilo tako. Bruno Mussolini se nahaja na španskem otoku Maiorki in je oni terek res komaj ušel smrti. Rdeči aeroplani so namreč bombardirali imenovani otok in se je bomba iz zrakoplova razpočila v Brunovi bližini, pri čemer je bil ranjen neki poveljnik nacionalističnega zrakoplovnega oddelka.

Vojna na Daljnem vzhodu

Pretekli teden so bili hudi boji za mesto Sangaj. Po silno krvavih žrtvah so Japonci to najvažnejše kitajsko trgovsko mesto zavzeli. Boji med Kitajci in Japonci se zapadno od Sangaja nadaljujejo in Japonci počasi, vendar vztrajno prodirajo ter so zasedli vzhodno od

Sangaja še nekatera druga večja kitajska mesta. Je verjetno, da bo končna zmaga pripadla Japoncem, ki zahtevajo, da Kitajci prekinajo vsako zvezo z ruskimi boljševiki in stopijo v prijateljske, gospodarske in politične stike z Japonci.

AVSTRIJA

s To in ono iz Korotana. Za novega ravnatelja celovške kmetijske šole je imenovan inž. Reicher. — V hribu nad beljaškimi Toplicami so odkrili veliko podzemsko jamo s številnimi kapniki. — Enajstemu otroku družine Rulic v Kočuhni je krstna botra gospa Alvin Dollfuss, soproga rajnega kanclerja. — Domovinska fronta ima vseh članov v državi nad tri milijone. — V sled zastrupljene krvi je umrl posestnik pd. Tratnik z Rakovnika pri Grebinju. — Hlapec Luka Smolnik iz Št. Vida v Podjuni je šel iz sirahu pred vojaščino v prostovoljno smrt. — V Beljaku bod gradili most čez Dravo.

ITALIJA

s Kar je oviralo stike, izginja. Tržaški časopis »Piccolo« je nedavno priobčil članek, v katerem ugotavlja rastoče prijateljstvo med Italijo in Jugoslavijo. Članek navaja, da se nerazpoloženje jugoslovanskega ljudstva napram Italiji umika pristrčnim odnosom. Razumevanje in sodelovanje med obema sosednima narodoma je v porastu. Jugoslovanski trgovci se zanimajo za italijanski trg, jugoslovanski časniki obiskujejo italijanska mesta, šport in tujski promet vedno bolj družita oba sosedata. Tako izginja po-

stopoma vse, kar je nekoč oviralo stike med obema državama. — Naj pristavimo skromno željo za skorajšnjo popolno izvedbo sporazuma, sklenjenega med Italijo in Jugoslavijo.

POLJSKA

s Poljsko-nemška manjšinska pogodba. Te dni so objavili besedilo poljsko-nemške manjšinske pogodbe. V posebni izjavi se obe državi zavzujeta, da bosta spoštovali vse pravice manjšin, da more vsaka manjšina svobodno gojiti svojo narodnost, da se ne bosta v ničemer vmešavali v verske in dobrotelne organizacije manjšin in da tudi ne bosta poskušali potujčevati pripadnike narodne manjšine. Manjšine po seveda dolžne, ohraniti popolno zvestobo do one države, v kateri živijo. — Ali bi ne mogla tudi Jugoslavija sklopiti tak sporazum z vsemi svojimi sosedami?

RUSIJA

s Iz boljševiškega »raja«. Pri veliki vojaški paradi ob 26 letnici boljševiške revolucije so neznan napadalki streljali na vrhovnega poveljnika sovjetske vojske, maršala Vorošilova, ki je jezdil na čelu četi. Strelji so prihajali iz neke hiše, ki stoji ob cesti, po kateri je vojska korakala na Rdeči trg. Ena krogla je običala v Vorošilovem

sedlu, Vorošilov sam pa po srečnem naključju ni bil zadet. Napadalka policija ni mogla najti. Vse preiskave so ostale brez uspeha, ker je napadalec po zveznem hodniku prišel iz hiše, odkoder je streljal, v hišo, ki gleda na drugo ulico, ter se je tam hitro pomešal med množico, ki je gledala paradu. — Casopisi iz Tiflisa poročajo, da so tam ustrelili 10 zarotnikov, ki so 1933 in 1935 hoteli ubiti Stalina pri prihodu v njegovo domačo vas. Med njimi sta bila Mihael in Vasilij Lakoba, sorodnika bivšega predsednika Abhazske republike. Vsi zarotniki so baje priznali, da so hoteli Stalina ubiti zato, da bi odcepili svojo deželo od sovjetske države. Brata Lakoba sta bila obsojena kot trockista, ker je izmed njih eden bil svojčas osební prijatelj Trockega, kadar je ta prišel na počitnice v kavkaške gore. Obtožnica jima je očitala, da sta hotela Stalina zastrupiti.

ANGLIJA

s Proti navalu komunistov. Protikomunistični tedni so bili v nadškofiji Liverpool na Angleškem. Potrebni so bili radi tega, ker se je v delavskih krajih začel širiti komunizem. Katoliška akcija omenjene nadškofije je začela proti navalu komunistov s krepkim protinapadom. Nadškof Rihard Downey je odredil, da morajo duhovniki po vseh cerkvah tri nedelje zaporedoma pridigati o socialnih (družbenih) dolžnostih katoličanov in o borbi proti komunizmu po okrožnici papeža Pija XI. Poleg tega so bila po vseh župnijah javna zborovanja proti komunistom. Za zborovanja je bilo stalno 40 govornikov na razpolago. Državne in druge oblasti so protiboljševiški pokret podpirale. Zborovanja so se lahko vršila v javnih zgradbah in v šolah. Brez uspeha vse to gotovo ni bilo, posebno če se je delavstvu dala prilika zaslužka. Sovjetske plačane agitatorje pa tako nihče ne bo spreobrnil. Ti spadajo kot garjeve ovce v taborišča in na prisilno delo pod strogim policijskim nadzorstvom.

AMERIKA

s Brazilija — fašistična republika. Predsednik braziljske republike Vargas je izvršil državni udar in proglasil Brazilijo za fašistično državo. Uradni list je takoj objavil novo ustavo, ki po fašističnem zgledu spreminja Brazilijo v stanovsko državo. Zakone bo izdal parlament s sodelovanjem posebnega gospodarskega sveta. Guvernerji (nekaki bani) zveznih držav in poveljniki vseh oddelkov vojske so menda že pristali na novo ustavo. Državni udar ima protikomunistično ost.

s Nad 700 milijard dinarjev izgubljenih. Kakor poroča finančni odsek njujorške borze v Ameriki, so lastniki raznih delnic in trgovskih

Dornik Franc
Tržič

Johana Štupar
Lom nad Tržičem

Andrej Mejak
Komenda

Ivan Dolinar
Bevke pri Vrhniki

Franc Rehberger
Blekova v. p. D. Logatec

**Naši
veterani**

papirjev zgubili tekom zadnjih dveh mesecev nad 700 milijard dinarjev vrednosti — na borzi. Od marca 1935 so cene delnicam neprestano narasčale do 14. avgusta letos, ko so začele padati. Kaj je vzrok padanju delnic, nihče ne pove. Eden vzrokov je, ker letos ne prihajajo naročila za nove avtomobile v istem številu, kot se je pričakovalo. To je tudi vzrok, da trpi jeklarska industrija, ki zadnje čase posluje za 50 odstotkov pod običajno zaposlenostjo.

s Razno. V Jale Kans. je umrl 53 letni Frank Pristernik od Sv. Duha na Štajerskem. — V Mointreju Pa. je preminula 48 letna Antonija Kalister roj. Bele iz Koč pri Postojni. V Jolietu Minn. je odšel v večnost 45 letni Josip Kastelec iz trebenjske fare na Dolenjskem. — V Milwaukee so djali v grob 52 letnega Janeza Horvata iz Makolj pri Poljčanah. — 21. oktobra je bila posvečena za redovnico Jean Petkovešek, hčerka obče spoštovane družine Lovrenc Petkovešek. Sprejeta je bila v red »The Poor Claire Nuns«. — V Clevelandu je odšla v večnost v starosti 58 let Marija Legan roj. Travnik iz Globokega pri Krki na Dolenjskem. — Istotam je odšla k Gospodu po plačilo Roza Sintič rojena Stanko iz Cerkelji pri Krškem. — Ameriška vlada bo prodala svoj največji parnik »Leviathan«, in sicer za staro železo. Ta parnik je nosil pred vojno ime »Vaterland« in je pripadal Nemčiji; zgrajen je bil leta 1913, stal pa je 8 milijonov dolarjev. Tekom vojne pa ga je Amerika zaplenila za prevoz svojega vojaštva v Francijo. — V Clevelandu je nagloma umrl 46 letni Alojz Grčar od St. Ruperta na Dolenjskem.

DROBNE NOVICE

68 let ima že na hrbtu italijanski cesar Viktor Emanuel III.

V poljski Varšavi je umrl slavni poljski pesnik Boleslav Lesmian.

Abeinija velja Italijo letno okrog 1.200 milijonov zlatih lir.

Vojaško zvezo za deset let je sklenila Turčija z Grčijo.

Bolnišnico z 200 posteljami, ki bo varna pred bombami, grade pod zemljo v Pragi.

Od prevrata je bilo v Pragi upeljenih 68.126 mrličev. Češkoslovaška ima 12 krematorijev.

Žena kitajskega Cangkajška pride v Evropo predavat o usodi Kitajske.

V nemški vojski je brigada, ki jo sestavljajo sudetski (češki) Nemci.

1150 milijonov Kč novih davkov vsebuje načrt novega češkoslovaškega državnega proračuna.

Belgijska vladna kriza traja naprej; tudi zunanji minister Spaak ni mogel sestaviti vlade.

Veliki hitlerjevski nemiri so bili 9. novembra sredi avstrijskega Dunaja.

Moskva ima sedaj pet in pol milijona prebivalcev.

Ko se je peljal na ladji iz Anglije v Južno Ameriko je nenadoma umrl bivši angleški min. predsednik Mac Donald.

Za vrnitev Otona na madžarski prestol se je izjavil voditelj madžarskih socialnih demokratov poslanec Payer, torej bogohrani rdečakar!

Posebne poštne znamke za 20-letnico sovjetske revolucije je izdala španska rdeča vlada. Nov dokaz, kaj je ta!

Ureditev stanovske države na Grškem je napovedal predsednik vlade Metaxas.

Proti podpisu mednarodnega sporazuma za pobijanje krvavega nasilstva sta se izjavili Rusija in — Švica.

V sovjetski Rusiji še vedno obojajo na »mrt« pristaše Trockega.

300 km rdeče španske obale bodo zaprle z minami nacionalistične bojne ladje.

Ljudsko glasovanje o prepovedi komunistične stranke in organizacij bo v kratkem v Švici.

Za 15.000 funtov orožja so Angleži kljub pozivom na bojkot prodali v 2 mesecih Japoncem.

Razstavo o rdečem nasilju v severni Španiji, so odprli v nacionalistični Salamanki.

84 rdečih španskih ladij je v francoskih lukah.

2098 milijonov kron — torej 20% celotnega drž. proračuna bo dala Čehoslovaška prihodnje leto za svojo obrambo.

Japonska šteje sedaj 71.252.000 prebivalcev.

19-letnico bega iz Nemčije je praznoval te dni v Doornu na Holandskem bivši nemški cesar Viljem.

Zaroto proti bivšemu nesposobnemu predsedniku ruske vlade Kerenskemu je odkrila pariška policija.

RAZNO

Nega otrok. Kdor ima sam otroka ali kdor jih mora vzgajati, naj si zapomni sledeče: Ne pustiti, da bi vsi močohi ljudje vaše otroke poljubovali; najlezajo si s tem lahko najrazličnejše bolezni. Dojilje in pestunje naj se nikdar ne sklanjajo skozi okno ali čez balkone z otrokom v rokah; nesreča nikdar ne počiva. Nikdar ne zaprite vrat, ne da bi se ozrl nazaj; morda je šel otrok tih za vami in ima prete med vratmi. Nikdar ne dajajte otrokom za igranje fižola, boba, kroglic, denarja ali drugih majhnih predmetov; otrok nese vse v usta in bi mogel to ali ono požreti. Nikdar ne pustite otroka samega v kakšnem prostoru, kjer je ogenj.

Dvoboj s klobasami. Ljudje neprestano hočejo uveljaviti svojo zviženost med ostalim stvarstvom, pa se vendar v mnogih stvareh ne morejo dvigniti nad živali. Samo reci komu kako besedo preveč, pa se takoj začne repenčiti kot kak petelin. Če bi živel nekaj desetletij prej bi te povabil na dvoboj in e sab-

L. Ganghofer:

Martinj klošter

51

Roman iz začetka 12. stoletja
Poslovenil Blaž Poznič

Hotel je pokazati s prstom, toda nenadno je umolknil, obstal ko brezduh in strmel na pergament, ki je bil do srede lista razjeden v cunje in cape.

»Zdaj so mi mišji pojedle prav to sveto besedo!«

Bebljajoč se je zgrudil na kolena, padel z obrazom na knjigo in zaihtel.

Ebervajm so je trudoma dvignil. V njegovih potezah se je zrcalil boj, ki mu je buril srce: njegovo človeško očutje in usmiljenje na eni strani, na drugi pa zaprisežena dolžnost njegove službe. Položil je ihtečemu starcu roko na ramo, toda brez tolažbe je bil in brez sveta, tako za Hiltišalkovo trpljenje kakor za lastno muko. »Ne morem ga gledati, kako joče,« je zajeljal, »ne prenesem tega!« Z dlanmi si je zakril oči in se opotekel iz hiše.

Hiltišalk se je omahujoče vzravnal in njegove mokre zmedene oči so zablodile po prazni izbi. »Proč! proč! Pahnili me je v nesrečo in v nesreči me zapustili!« Z iztegnjenima rokama je stekel proti durim. »Brat, moj ljubi brat v Jezusu Kristusu!« Ko je dospel na dvorišče, je uzrl Ebervajna niže cerkve, na bregu deročo Ahe; hitel je po ozkem kolovozu s plahutajočo obleko in sklonjeno glavo kakor človek, ki se prebija skozi besneč vihar.

Hiltidiju je pritekla z Mino od cerkvice. »Zakaj bežiš? Kaj mu je?« Beseda ji je zastala, ko je zagledala zmedeni obraz starca in njegove mokre oči.

»I, kam vendar teče?« se je prestrašil Hiltišalk, kakor bi bila pretekla ura nenadno pozabljena in samo pot še, po kateri je krenil Ebervajm, njegova edina skrb. »Saj je namenjen v Lokijev les, pa teče proti Zbrisani Abt Zašel bo! Utegne se mu kaj pripetiti! Mina, daj vendar, daj in teci in mu pokaži pravo pot!«

Toda Mina se ni ganila; oči je upirala v »vojeja gosпода, kakor bi jo sleherni kolca, ki se je potočila po njegovi bodljikasti bradi, vroče pekla v duši.

»Teci vendar, Mina, teci — ali kar sam grem in ga popeljem!« Hiltišalk je hotel odhiteti proti ogradnim vratom; a zdaj ga je Mina vrešče zadržala in šinila z dvorišča na vso sapo hiteč po poti, po kateri je bil izgnil Ebervajm.

»Kaj praviš, Hilti, kaj praviš! Zašel bi bil naravnost v tesni Zbrisane Ahe!« S temi besedami se je obrnil Hiltišalk k svoji ženi, ki je bleda in molče stala pred njim, prevzeta od temne bojazni. »V tesni Zbrisane Ahe...« je ponovil, potem se mu je utrgala beseda. Njegove zmedene oči so preletele starico, ihteč glas mu je stresel prsi in v trpljenju brez pomoči se je opotekel proti kamniti klopi pod lipo. Prestrašena je stekla Hiltidiju za njim. »Ljubi Bog v nebesih, kaj se je zgodilo! Govori vendar!« Hotela ga je podpreti, toda umaknil se je in zaječal: »Ne dotikaj se me!« V sledečem trenutku pa je sam iztegnil roke, vrgel se starki in prsi, jo objel, prižel nase z vso slabotno močjo svojih starih rok in se razjokal kot otrok. Hilti ni spregovorila nobene besede, samo oči je povzdignila proti nebu. Nežno podpirajoč moža, ga je posadila na kamnito klop, pritisnila njegovo glavo na svoje prsi, gladila z rahlo roko njegove bele lase in potrpežljivo čakala, dokler ne bi spregovoril.

PODOMOVINI

Jezuiti 50 let v Ljubljani

Letos praznujejo jezuiti v Ljubljani tri jubileje: 50 let, odkar so prišli 12. novembra 1887 tretjič na Slovensko k sv. Florijanu v šestjakovski župniji v Ljubljani; 40 letnico, kar so na sedanjem mestu pri sv. Jožetu (v Ljubljani) in 25 letnico, odkar so odprli svojo novo cerkev sv. Jožeta javni božji službi. V Ljubljano k sv. Florijanu jih je pred 50 leti poklical tedanji škof dr. Jakob Missia. Njihova hiša pri sv. Florijanu, pa ta kraj ni bil primeren za večji razvoj. Leta 1894 so kupili na Poljanah prostor, kjer sedaj stoji cerkev sv. Jožeta in hiša z vrhom. 1896 so položili temeljni kamen nove hiše in se že 8. novembra 1897 od sv. Florijana vanjo preselili. V hiši so si uredili večjo javno kapelo sv. Jožeta, zraven pa še kapelico za Marijine družbe. Toda že od začetka so mislili sezidati veliko novo cerkev sv. Jožeta. 4. avgusta 1912 je škof dr. Anton Bonaventura blagoslovil temeljni kamen, 1913 so dogradili 62 m visok zvonik in 25 m visoko kupolo. Do maja 1914 so bila skoro vsa zidanska dela končana. Prišla je svetovna vojna. Vojaška oblast je zasegla še ne blagoslovljeno cerkev za stanovanje 200 vojakov. Mestna ljubljanska uprava je je nato uporabila za velikansko skladišče živil. Po vojni so patri cerkvi hitro preskrbeli zasilne oltarje, tlak, klopi, spovednice, pozneje pa še 5 novih zvonov, prižnico, kor in nove oltarne slike. Na levo cerkve so odprli še veliko kapelo za shode Marijinih družb in za božji grob. Nad kapelo pa dvoreno, nad zakristijo in dijaški misijonski muzej.

Delo jezuitov je bilo svedo ekraja bolj skromno. Patri so opravljali božjo službo, pridigali v stolnici ob nedeljah, pa tudi v postu in majniku. Veliko so spovedovali. Posebno so pa izvrševali dela, ki so jezuitom lastna.

Poleg čiščenja sv. Jožeta so se zavzeli jezuiti posebno za čiščenje presv. Srca Jezusovega. Zelo so pa začeli širiti med Slovenci to čiščenje, ko so leta 1925 prevzeli upravo in uredništvo mesečnika »Glasnika Srca Jezusovega«. Ta list dela za »Apostolstvo molitve, ki je svetovna molitvena družba z 30 milijoni članov. Skoraj po vseh slovenskih župnijah se je na njegovo pobudo vpeljalo »Apo-

stolstvo molitve in fantov, ki je moška veja tega apostolstva. Prvo nedeljo v mesecu se zgrinjajo moške in fantje v obilnem številu k mizi Gospodovi. »Glasnik« je zelo priporočal posvečevanje družin presv. Srca, zdaj je pripravljenih 26.000 takih družin. »Glasnik« je eden najbolj razširjenih in vplivnih nabožnih listov.

Od 1563 dalje pa so jezuiti po vsem svetu ustanovljali in vodili za razne stanove Marijine družbe. Prvo je ustanovil za dijakne v Rimu jezuit p. Leunis 1563. Tudi v Ljubljani so začeli v tem oziru orati ledino. Pri sv. Florijanu so začeli z Marijino družbo za gospodine (1889) in za gospode (1892). Pri sv. Jožetu pa 1908 s prvo dijaško kongregacijo. Iz nje so nastale vse sedanje dijaške Marijine kongregacije. Sledile so Marijine družbe za gospe, učiteljice, moške, za akademike in za dijakinje. Po njihovem zgledu so ustanovili drugi še druge Marijine družbe v Ljubljani in drugod.

Ne smemo pozabiti še duhovnih vaj, ki so jih vodili jezuiti po zgledu svojega ustanovitelja, sv. Ignacija za vse stanove. Za moške so pa ustanovili v Ljubljani »Dom duhovnih vaj«, v katerem je delalo dozdaj duhovne vaje 5130 moških.

V zvezi z duhovnimi vajami so pa misijoni. Ljubljanski jezuiti so vodili slovenske, včasih tudi nemške misijone po vsem Slovenskem, pa tudi v letni in Slavoniji. Od l. 1868 so imeli slovenski jezuiti vsega skupaj 940 misijonov, 12 let pa že pošiljali svoje člane tudi na poganске misijone v daljnjo Bengalijo, v Indijo, kjer imajo svojo misijonsko postajo. Tja je šlo že 8 Slovencev.

K tem lepim uspehom jezuitov so pa pripomogli množični prijetelji, dobrotniki in dobrotnice. Podpirali so jih vsa leta z živili, denarnimi prispevki, s svojim zaupanjem, tolažbo in zvestobo. — Slovensko 50 letnico delovanja jezuitov v Ljubljani v nedeljo, 7. novembra 1938, s pontifikalno sv. mašo škofa dr. Rožmana v za to priliko krasno ozaljšani cerkvi sv. Jožeta je bila le izraz prične zahvale vsem dobrotnikom za doseganje ljubezen in pomoči obtemenim pa tudi nova prošnja, da bi ostali Družbi Jezusovi še nadalje zvesti in jo še naprej krepko podpirali, da bi mogli jezuitski red še v bodoče uspešno delovati med Slovenci po svojem geslu: »Vse v večjo čast božjole

Vzornemu duhovniku v slovo

Pred osmimi leti je prišel k Dev. Mar. v Polju. Mnogo je tam dobrih ljudi. Pa tudi trnja in osnta je čez mero. Strašen plevel je preraščal lepe njive: katoliško društveno življenje je živalitarizem brez globoke opore in jasnega cilja. Cerkev vedno bolj prazna. Prevošč je sameval Gospod v tabernakelju. Verske organizacije brez pravega življenja, le bolj na papirju. »Našič za vsak kompromis z nasprotnikom.

Pa je po telesu slabotni mož zarezal brazde pogumno in neizproeno. Najprej so ga ozcalozvali, potem so se mu zaničljivo smejali kakor menda znajo le tam, nato lagali in klevetali, tajno in javno obrekovali, grozili, vsa oblastva ločili, o bližnji konfinaciji šepetali... Njegove prijateljice in sodelavce hujskali, poniževali, jih pomoči na cestah pretepali, jim okna pobujali — in celo s smrtjo grozili. In v kolikor niso mogli nad njim, so se znesli nad vaškimi kapelnicami in drugimi občestnimi azetici znamenji...

On pa je šel svojo pot z odločnostjo in samozavestjo, ki je tudi nas dvigala. Za Resnico, za katoliško vero in Cerkev in ljubljani slovenski narod tudi smrt, je bilo njegovo geslo. Ni vsega povedal, zato ga mnogi niso razumeli. Danes jim je žal. Tudi to je nekaj...

V Marijinih vrstah je zaplapolalo valič izrednim časom novo svede življenje, Marijine družbe so dosegle nenavadno število zvestih članov in članic, dijakne in dijakinje je vzgajal v kongregacijah v odlične katoliške in slovenske borce. Dvigali je zanimanje za božjo službo. Zopet so napolnjevale cerkev množice od blizu in daleč.

Pri zadnjih občinskih volitvah se je združilo proti nam vse od levicarjev do desničarjev. Še nekateri »katoličiki« so pomagali tako ali tako. In vendar, po nemali zaslugi ajega, ki je sicer osebno in kot duhovnik ljubil vse farane z enako ljubeznijo — šepav mu je bila večših beseda trda — je zmagala po dolgih letih pod zastavo JRZ zopet enkrat brezkompromisna katoliška kandidata lista.

Koliko pa je izvržil gospod kaptan blagih (v-jan), o katerih ne vé desulca, kaj je dala levica, to vé samo vavevni Bog, ki ga ponižno prosim, naj neodstrašenemu borcu za slovenstvo in katolištvo, g. Ivanu Sladiču, novemu župniku v Mokrenogu, stoji milostno na strani tudi v bodoče z najboljše svojim blagoslovom! — Baki!

Ko je Hiltišalk v svojih solzah končno prišel do besede, je zašepetal plaho in tiho: »Veš, kaj je dejal, Hilti? Rekel je: midva, da ne bi bila mož in žena!«

Hiltidiju je zmajala z glavo — ni ga razumela. »Hiltidva ne mož in žena? Kaj pa sicer?«

»Ne vem! Je zaihtel starček in se z drhtečimi rokami prijel za prsi. Omahujoč je vatal. »Pojdi, Hilti, pojdi!« Oklenil se je njene roke. »Tega midva ne doženeva, midva sama — pomagati nama mora še nekdo drugi, nekdo drugič! In lihteč je potegnil starico za seboj proti vratom cerkvice. Vstopila sta.

V prazni izbi je ugasnil žar pozabljenoga ognja v levi, in rahli veter, ki je pihljal skozi okna, je mezil orumenele, razjedene liste na mizi.

Tiho je bilo okoli lesenih sten in nad grobovi; samo včasih je rahlo zašuštelo v kostnici in z lipe je padalo velo listje.

18

V jutrnji tišini je jezdila Reka skozi Unterštajnovo les. Pač je držala za povodce, toda vranec je ubiral pota, kakor je bila samega volja. Izgubljeno je upirala oči v prazno; včasih je zastajajoče vzdihnila, dvignila oči in se ozrla nakrog, kakor da hodi po tujih, čisto neznanih krajih. Nato se je znova pogreznila v mozanje in misli. Srnjak, ki ga je splašil topot kopita, je skočil pred konjem čez pot; tedaj se je Reka spomnila, da se je bila odpravila na lov, in je segla po lok; a zapazila je, da je bila obesila na sedlo prazen tulec. Z vzdihom je povsila roke in truden nasmeh ji je preletel ustnice.

Ko je tako jezdila naprej, ni opazila, da je zavil vranec proti domu; ozrla se je šele, ko je stopil konj izmed drevja ven na brod. Pri pogledu na ribičevo hišo je tako burno potegnila za povodce, da se je vranec vzpel. Ho-

tela je obrniti, pa je brž zopet povsila vajeti. »Mar se ga že bojim?« Med jeznim smehom je zbudila konja v lakotnico, da se je v divjih skokih pognal čez pristajališče.

Edelrota, ki je sedela s Hilmitrudo na klopi pred hišo, je zagledala Vacemanovo hder. »Reka! Reka!« je zaklicala in stekla proti ogradnim vratom. Toda, ko je stopila na prodišče, je jahalka že izginila med drevjem ob jezeru. »Reka! Reka!« Edelrota je stekla proti Ahi, da ji je plahutalo krilce; pri brvi je ujela Vacemanko. »Reka, čuješ, ali pa ne poznaš več glasu svoje tovarišice?«

Počasi je okrenila Reka obraz in se s polpriprtimi očmi ozrla doli na deklico. »Kdo si?«

Prestrašena in brez besede je zastrmela Edelrota v jahalko nad seboj. Ko se je pa Reka odvrnila in naravnala vranca na brv, je skočila za njo in se ji obesila z obema rokama za obleko. »Poglej me vendar! Jaz sem, jaz, tvoja posestrima!«

»Izpusti in se me ne dotikaj!« je vzkliknila Vacemanka ježno. »Svojega brata sestra si, drugega ne vem o tebi!«

Bleda se je Elderrota umaknila in oči so ji zalile solze, ko si je snemala s prsta zlati prstan, ki ga ji je bila dala Reka. »Ako me zaradi mojega brata ne maraš več poznati, vzemi nazaj tudi prstan, ki si mi ga dala v potrdilo ljubezni in zvestobe!« Položila je prstan Reki v roko. »Delaj, kar te je volja, odreci mi svojo ljubezen — moja ti bo ostala, dokler bom živa!«

Reka je za hip strmela na prstančič v svoji roki, potem je dvignila oči in jeknila globoko gaujena: »Rotica! Rotica!«

Ijo ali s samokrasom bi si moral rešiti čast ali zapoeti življenje, za katero nisi več sposoben, prav kakor se dogaja borba za vodstvo črede pri raznih divjih živalih. Omikanci so se borili z meči, sabljami, pištolami, suroveži z noži ali podobnim priročnim orožjem. Tako sta se nekoč dva kmela dvo-bojevala s sekuro in lozoto ter se tako obdelala, da so oba prepeljali v bolnišnico. V kanadskih gozdovih imajo drvarji dvoboje s sekirami iz tolike bližine, da imata borca desni nogi zvezani skupaj. Najimnitnejši boj pa sta imela dva mesarja v Monakovem, ki sta se pol ure obdelovala s kitami klobas, dokler nista spoznala, da sta se dosti krepko postavila za čest in temeljito pregnala vsako sramoto.

Kaznovan za pretop na svojem pogrebu. Kakor poročja v svoji knjigi »Pisarske spomini« neki angleški pisatelj, je zapisan v nekaj sodnih poročilih slednji resnični dogodek: V javn. zavetišču je umrl neki potepuh. Površno so ga zabilili v precej slabo kmeto in nesli na pokopališče. Za pogrebom je šel samo policijski narednik

Iz raznih krajev

Smihel pri Novem mestu, tako bi se moral glasiti naslov v nedeljskem »Slovenecu«, ne pa Smihel-Stepiče. Pisec ali pa stavec menda še ne ve, da je kraj Smihel-Stopiče ni. — Torej pri nas v Smihelu stradamo, ker živimo že od sv. Ane samo od obljub in pričakovanja. Sneg je že tu, kašče sploh niso bile letos polne, pri nas je bilo po toči oskoderanih več all manj 19 vasi. Od banke uprave in nekaj dobrotnikov smo prejeli dozdaj za opeko nekaj podpore. Imeli smo poseben odbor v pomoč ponesrečenim »točarjem«, toda ta odbor se je razšel, ker ne more več delovati z obljubami. Ljudje stradajo, javnega dela ni pri nas letos nobenega, čeprav so nekaj obljubili; podpore ni, prostih vozovnic ni. Včasih so se vozili celi vlaki, ne samo vozovi, po državi zastoj na razna politična zborovanja; prosto vožnjo so imela razna društva za svoje izlete, za nas reveže ni niti en vagon koruze prost. Tako godrnjajo naši ljudje. Obljub smo sili, lačni smo in dela hočemo! Zakaj se dela v krajih, kjer niso oskoderani po vremenskih nezgodah? Dolenjci živimo že dolgo od obljub. Z obljubljenim denarjem hočemo graditi sirotišnico za vsa Dolenjska. Mi bi radi videli, da se že z delom začne, da bomo vsaj zaslužili, da si kupimo koruzo pri trgovcih. Deputacije in prošnje niso imele nobenega večjega uspeha. Lačni in pozabljeni kličemo: Oblasti, zganite se! Pomagajte nam! Naše vasi so revne v rednih razmerah, zaradi toče so opešale popolnoma! Pomagajte!

Blagovica. Pretekli mesec se je med šolsko mladino pojavilo nekaj primerov davice in škrlatinke. Otroci so se večinoma že pozdravili, le malega Adamčevega Jožka iz Voče je bolezen tako zgrabila, da mu je za vedno zatisnila oči. Dobri Bog ga je hotel imeti pri sebi. Dne 16. oktobra smo ga ob lepi udeležbi šolske mladine pokopali. Na naši bole se vrše spremembe. Lansko leto nas je zapustil upravitelj g. Leopold Likar in odšel s svojo gospo učiteljico v Dol pri Ljubljani. Oba sta bila vestna vzgojitelja in pri ljudstvu spoštovana. G. upravitelj je ustanovil in vodil sadjarsko podružnico. Ostal bi še tukaj, če bi bila na šoli nastavljena tretja učna moč; zaradi rahlega zdravlja pa je postalo delo zanj pretežko. Za njima sta bili nastavljeni dve gospodinji učiteljici, ki sta že leto odšli. G. upraviteljica Ivanka Hrastova je bila nastavljena na Brdu, v svojem rojstnem kraju. Zaradi svojega vestnega službovanja in vzglednega

obnašanja bo ostala pri ljudstvu v lepem spominu. Letos smo pa dobili na našo šolo upravitelja g. Franca Štrusa in njegovo ženo Ančko. Bog daj, da bi bila zadovoljna in ostala dalje časa pri nas. Sedanje šolsko stanovanje je za družino sicer premajhno, pa upamo, da bo občina temučasoma odpomogla. — Obširno jubilejno številko »Domoljuba« smo z veseljem sprejeli in prebrali. Odvišne izvide smo razdelili med one, ki letos niso bili naročniki, z željo da se število naročnikov za leto 1938 poveča. Tudi v naši župniji je več hiš, ki so stalno naročene na »Domoljuba« že od začetka. Pripomniti moramo, da je tudi naš cerkveni ključar in župan Ivan Štekar že 50 let naročnik »Domoljuba«.

Vince pri Sodražici. Zalujoci sorodniki azzanzajo žalostno vest, da jih je po daljši in mučni bolezni za vedno zapustila od vseh ljubljena Ivana Arko, ki je dne 5. novembra mirno v Gospodu zaspala. — Vedno je bila vesela in je rada prepevala. Dolgo je iskala zdravlja tudi v bolnišnici, a zanj ni bilo pomoči. Morala je umreti. — Njeni domači se toplo zahvaljujejo vsem, ki so je prišli kropiti, ki so jo spremili na njeni zadnji poti in ki so ji položili cvetja in cencev na njen prezgodnji grob. — Naj pokojnica počiva v miru!

Peče. V tem stoletju se še ni zgodilo, da bi bilo kakor letos v Pečah kar deset poročnih parov. Prva poroka je bila 25. jan., ko je snežilo, zainja 15. nov., ko je tudi bilo vse snežno bele. En ženin si je izbral nevesto v prijaznem Jensenju nad Savo in je bila poroka v Hotiču. Izmed devetih domačih nevest so šle tri v moravsko župnijo; ena v bližnje Koseze, ki je vzela farnega organista Franceta Škoka; druga jo je mahnila proti severu, tja na Limbarsko goro; tretja pa je šla na skrajni jug v Spodnje Ribče. Druge tri so šle po drugih župnijah; ena si je izvolila trgovino v Izlakah, druga si je izbrala lepo domovanje v Hotiču, tretja je prišla na lepo posestvo v župniji Kolovrat. Ostale tri

so se omožile v domači župniji. Od teh najstarejša hči farnega cerkvenika, ki je umrl pred tremi leti, in je tako župnija Peče po treh letih zopet prišla do svojega meznarja. In ta je Ivan Prvinšek, ki se je priženil v Peče iz Črnega Grabna, iz župnije Št. Ožbalt. Želimo vsem tem desetim parom kar največ sreče in božjega blagoslova, zlasti tudi zato, ker so vsi zvesti naročniki in bralci »Domoljuba«.

Sušje pri Ribnici. V prezgodnji grob smo položili 34 letnega Franceta Oražna. Pokojnik je bil celih devet let v Kanadi, kjer si je s trdim delom prislužil lepo premoženje. Teško delo v rudniku mu je spodjedlo njegovo rahlo zdravlje. Letos poleti se je vrnil domov; a tudi domovina mu ni mogla več vrniti ljubelega zdravlja. Ko je bil na tujem, ni nikdar pozabil na svoj dom. Domače je vedno podpiral, pa tudi krščanskih navad domače hiše ni pozabil. Vdano je prenašal težave zadnjih dni in na bolniški postelji mu je bil »Domoljub« zvest tovariš. Pogreb je pričel, kako je rajnega Franceta vse rado imelo. Velika množica ga je spremljala na njegovi zadnji poti. Gasilci so oskrbeli prevoz trupla in mu dali častno spremstvo, pevel od Nove Stitfe pa so mu v siovo ganljivo zapeli. Vaščani, ki si jim bil drag, te no bodo pozabili, še manj pa tvoji domači: starši, trije bratje in dve sestri. — Počivaj v miru!

Zlato polje. Zahvalna nedelja je bila za našo hribovsko župnijo dan izrednega veselja. Blagoslovili smo namreč vodovod, ki ga je zgradil Higienški zavod po veliki naklonjenosti bana g. dr. M. Natlačena. Blagoslova, ki ga je opravil domači g. župnik, so se udeležili poleg inženerja graditelja in donačnega ljudstva tudi g. okr. načelnik iz Kamnika, g. ravnatelj Higienškega zavoda, g. poslanec Anton Kerenik in g. župan Jože Ponič. Besede, ki so jih po otvoritvi spregovorili gospodje, so dale ljudstvu novo spodbudo k v. trajnosti; ljudska veselja, ki je pokazala kako zelo cenijo naše ljudstvo ljudi, ki mu pomagajo k pravi

— službeno —; drugi duhovnik in grobarji, pa so tudi morali biti zraven po dolžnosti. Druhih pogrebcev ni bilo. Ko so grobarji spuščali krsto v zemljo, se je vrvi utrgala, krsta se je razbila in ropot ter sunek je zbudil »mrtveca«, je bil le na vider mrtev. Takoj, ko je opazil, kje je, je zlezal iz groba, kar kaže precej dobre živce; ko pa je videl, da ga je pokopaval katoliški duhovnik, je v svoji vereki zagrizenosti — bil je protestant — živce zgubil; in je duhovnika začel obdelovati s pestmi. Policijski narednik je »mrtveca« takoj aretiral, oodišče pa mu je za pretep na posvečenem prostoru prisodilo 5 šterlingov globe ali 2 meseca zapora.

Lep uspeh. Kaj, tak se upaš priti v šolo, Janez, neumit in nepočen? Takoj se mi poberi domov umazanec! — je pogнал učitelj malega Ienuha. Prihodnjega dne so prišli v šolo skoraj vsi učenci — umazani in nepočenani. **Različne navade**. A: Moja žena je čudna. Preden kaj kupi, si blago od vseh strani ogleda, češ da hoče videti, kaj bo kupila. B: Moja žena pa hoče kupiti vse, kar vidi.

Nagli koraki so se oglasili v gozdu in Zigenot je privihal izmed drevja. Kakor da ne vidi Vacejeve hčere, se je postavil s hrbotom proti njej, prijel sestro za roko in dejal: »Kako si mogla pozabiti, kar sem ti velel? Ne smeš se muditi zunaj vrat! Zima je blizu, in volkovi se plazijo okoli našega ograda!«

»Toda poglej vendar,« je zašepetala Edelrota, »saj nisem sama!«

»Vidim samo tebe!«

Reka se je zasmejala, roka ji je omahnila, da je prstan zdrsnil po križu, padel na kamen, zvenčoč odskočil in izgubil v deročem toku Ahe. Ihteč je hotela Rotica okrasek še prestréti; toda Zigenot je trdno držal sestro in jo potegnul za seboj.

Reka je zdirljala čez brv in po jezdni poti navzgor, da je začel vranec prhati in se peniti; ko okamenele so bile poteze njenega obraza, toda njene oči so se rosno blestele. Ko je dospela do vrat ji je z dvorišča, udaril na uho zmešan hrup in gromovit smeh. Krepko je nategnila vajeti in ustavila konja. »Smejejo se, in jaz bi najraje jokala od bolečine in jeze!« Burno je obrnila vranca in odjezdila zopet po poti nizdol. Za njo se je razlegal krik in bučen smeh, in vmes se je čul vresčoč glas.

Med tropo Vacemanovih hlapcev in deklet je stal brat Vampo, ki je bil prišel, da bi izpolni Ebervajnov ukaz in pozval gospoda Vaceja in njegovega sina Heninka pred sodni stol v Lokijev les. Kakor hitro se je bil prikazal na grajsko dvorišče, so ga obsuli hlapci in dekleta, ga ogledovali ko čudežno prikazen in ga zasmehljivo ogovarjali. Brat si je ovil molek okoli levice in potegnul izza pasa leseni križec. »Tako, zdaj naj pride, kar hoče, jaz sem oboržen.« Ozrl se je po zasmehljivih pred seboj in glas mu je nekoliko omahoval, ko je vprašal po g.aj-

skem gospodu. Komaj je pa stišal, da se mudi gospod Vace s svojimi sinovi na lovu, mu je močno zrastle pogum. Z močnimi besedami je oznanil važnost svojega poslanstva. »In zato vam svetujem, bodite prijazni z menoj in spoštljivi, da pridobite tako za svojega gospoda dobrega zagovornika! Zakaj povem vam: potreboval ga bo! Drugače ga bo popadala groza pred sodbo, ki ga čaka!« Dekle so te besede zbegale, hlapci so pa zagnali hrup in bušili v smeh. »Kaj se smeje in odpirate gobce?« Je zaklical Vampo z vso dostojanstvenostjo, ki jo je premožel. »Čakajte, za mano pride nekdo, ki vam bo zagrenil norčije, kakršne uganjate z božjim človekom! Zato vam pravim: povedite me v hišo, da v miru počakam na vašega gospoda! Res sem samo ponižen redovni brat, in zase nič ne zahtevam, naj bo že jed ali pijača. Toda prišel sem v imenu svojega gospoda in zaradi njega nočem, da bi se mu le za las kratila čast, ki mu gre! Izpolnite zato svojo dolžnost, da ne zapadete peklenščkovi pogubi!«

Zenske so se mu začele rogati, hlapci so ga obsuli z grobimi besedami, in eden ga je sunil, da se je brat opotekel. Toda molčal ni! Ko neustrašen lovski pes sredi tolpe volkov je stal med njimi in jih grizel z ostrimi besedami svojega srca. Zile so mu nabrekli na vratu in sencih, njegov obraz je temno rdel in znoj mu je oblivl plešasto glavo. Vsaka sočna psovka, ki so mu jo zabrusili v lice, vsak sunek, ki ga je zadel med rebra, mu je pogum še povečal. Toda njegov glas, naj je tudi donel ko trobenta, je požrl krik in smeh in peklenški trušč okoli njega — zakaj kričanje na dvorišču je prebudilo tudi vse živali v hlevih, psi so lajali v svojih kletkah ko nori, v oboru je renčal medved in volk se je postavil na zadnje noge ter tulil naravnost tja v zrak.

izobrazbi in gospodarskemu napredku. V zahvalo za vodovod bomo kakor dosedaj tako tudi v bodoče kakor plaz pridrli v dolino na vilišče in podrti s svojimi glasovi vse, kar bi se bilo v skladu za koristno ljudsko politiko naših voditeljev.

Smarno pri Litiji. Sadjarska podružnica v Smartnem je privedla sadjarsko razstavo, ki se je zelo dobro obnesla. Naši sadjarji so poslali na razstavo pridreke zelo dobre kakovosti. Razstavo sta obiskala predsednik sadjarskega društva g. M. Humek in poverjenik za sadjarstvo g. Kalol, ki sta se pohvalno izrazila o njej. Sadjarski podružnici želimo veliko dobrih uspehov in takih razstav. — Na Dvoru pri Vel. Kostrevci je odšel po plačilo k Bogu g. Anton Dolšek. Bil je mož, kakršnih je malo, dober in veren katoličan, da si ga lahko vsak postavi za vzor. Domači so zgrabili v njem skrbnega gospodarja in tudi vsa dolina ga bo težko pogrešala. Naj počiva v miru, domačim pa tokretno sožal — Zadnje nedeljo v oktobru smo imeli občni zbor prosvet. društva. Izvoljen je bil euogrešna stari odbor, ki uživa po svoji delavnosti vse zaupanje v oči naših ljudi. — V nedeljo smo igrali dramo »Kadar se utrga oblak«. Igra je uspela v splošno zadovoljstvo igralcev in gledalcev.

Moravce. V peskem kotičku moravske doline se je nedavno pojavila škrlatinka. Vsa dosedanja obolenja po se so srečo lažjega značaja. Izdane so stroge varnostne odredbe, da se ta nalezljiva in nevarna bolezen med mladino čimprej ustavi. Veak nov primer obolenja naj gospodarji takoj prijavijo župastvu. Predvsem pa je važna osamitev bolnika in razkuževanje.

Sentjerjska dolina. Posostniku Bevcu v Beli cerkvi je požar uničil gospodarsko poslojpe. Požrtvovalni gasilci so komaj rešili hišo in omejili požar, ki je grozil napraviti veliko razdejanje. Bevc ima veliko štedo, zavarovan pa je bil za majhno vsoto. Zanimivo je, da niti najstarejši ljudje tu ne pomnijo požara. — Na Loki pri St. Jerneju je umrl vrli fant Jože Potočar, ki je že dalje časa bolehal. Težka operacija v Ljubljani mu ni mogla rešiti mladega življenja. Prepeljali so ga domov umret. Bog bodi prihujbenemu Jožetu bogat plačnik, domačim pa na d. tolažbo, da bodo udarec, ki jih je zadel, lahko preužali.

Tržič. Dornik Franc, kovaški mojster v Tržiču, rojen leta 1866, stara pristna tržička korenina, je še vedno čil in zdrav, ponosen gasilec in ustanovitelj požarne brigade leta 1883, katere član je še danes. V njegovo hišo prihaja »Domoljub« že 50 let. »Domoljub« se ga ob tej priliki s hvalečnostjo spominja kot stalnega in zvestega naročnika. —

Rožežova mama, Johana Slapar, roj. Tišler, je vdova po pok. Francu Slaparju, pos. in gostilničarju v Lomu nad Iržicem. Vsi znanci se s hvalečnostjo spominjajo njene 80 letnice. Ona kot dobra gospodinja in skrbna mati še vedno vrši gospodarske posle pri svoji hčeri Mariji. Vaak kas rača in z mladostnim veseljem postreže gostom z dobro kapljico in pristnimi lomenskimi bržolami, o katerih je dejal imeniten gospod še pred vojno, da celo na Dunaj slove. Kot stalen gost prihaja vseh 50 let k Rožežu v Lomu tudi »Domoljub«.

Ig. Občinske volitve na Igu bodo v nedeljo, dne 12. decembra. Ze skrajni čas je, da tudi Ižanska občina preide v nove roke. To bodo

Ljudska izdaja sv. pisma

V založbi škofijskega ordinariata v Ljubljani je izšla prepodobna knjiga, ki smo jo doslej pogrešali, to je:

Sveto pismo novega zakona,

prvi del: evangeliji in apostolska dela.

Ljudske izdaje svetega pisma Slovenci doslej še nismo imeli. Slovenske izdaje svetega pisma so bile doslej tako drage, da si jih preprost človek ni mogel nabaviti. Edino »Zgodbe sv. pisma«, ki jih je pred desetletji izdala Mohorjeva družba, so to vrzel nekoliko premostile. Vendar pa je bila oblika teh Zgodb tako nerodna, da jih človek ni mogel vedno vzeti v roke. Strokovnjaki dr. Franc Jere, dr. Gregorij Pečjak in dr. Andrej Snoj so pred leti sveto pismo nove zaveze na novo predstavili v slovenski jezik in pri tem marsikaj izboljšali, kar je bilo prej v slovenskih prestavah nepopolnega. Prvi del te prestave sv. pisma, ki obsega najlepše in najzanimivejše dele sv. pisma, evangelije in apostolska dela, je sedaj izšel v majhni žepni obliki, podobni mašni knjižici, na lepem papirju in v trpežni vezavi. Cena je tako nizka, da doseje Slovenci še nismo imeli tako cenene knjige. Prva knjiga, obsegajoča 374 strani, stane trpežno vezana le 12 din, broširana pa 8 din. S tem je dana prilika, da si prav vsak katoliški Slovenec lahko nabavi katoliško izdajo slovenskega svetega pisma in da nihče ne bo imel povoda, se gati po protestantskih izdajah, ki jih veljujejo našim družinam. To lepo knjigo lahko dobite po vseh naših knjižarnah in mi želimo, da bi si jo kupil prav vsak katoliški Slovenec.

res prave volitve. Ne tako kot leta 1933 in 1934. Tisto niso bile nobene volitve, ko so se dogajale stvari, katerih ne bomo posežili, in pri sedanjih volitvah bomo dali jasen in odločen odgovor na vse, kar se je takrat počelo z našimi ljudmi. Vse nam je še prav dobro v spominu. Od občine Ige je zdaj ločeno, kar k Igu ni spadalo. In k Igu sta prišli vasi Sarelko in Pijava gorica, ki imata faro in šolo na Igu in sedaj bosta imeli tudi občino na Igu. Tako je prav in to je ljudska želja in zahteva. Nekaterim zelo redko posejanim hujkalcem ni to všeč. Govorijo po Pijavi gorici, da se bo na Igu zidala nova šola z ogromnimi stroški. In pa še to vso povedati, da bo ureditelj katastra etala enkrat 100.000 din, čez nekaj dni pa to vso znižajo na 80.000 din. Prav bi bilo, da bi pristojna oblast vsaj enega teh hujkatev prav pošteno poučila, da tudi v političnih zadevah ne pustimo lagati in hujkati. Sicer pametni ljudje tem čenčam o novih šolah in katastru ne verjamejo ter bodo na dan volitev oddali svoje glasove za našo listo, na kateri bodo možje, ki bodo Ižansko občino po dolgih letih zopet temeljito uredili. Zlasti občinske ceste so v takem stanju, da so prav za zgled velike zanikrostil Res smo zelo radovedni, čim bo sedanja obč. uprava agitirala zase pri sedanjih volitvah!

Slovenci v Zagrebu. Prvi prosvet. večer Slomškovega prosvetnega društva (31. oktobra) je bil povečan našemu velikemu dr. J. E. Kreku. Ob 20-letnici njegove smrti smo si s predavateljem (Jože Gregorič) ogledali Krekovo življenje in delo, ki še danes daje premnogo koristi vsemu slovenskemu narodu. Slomškovo društvo ima sedaj prenovljene in povečane prostore (v Gajevi ulici 4-11), ki so zelo primerni za predavaaja in druge društvene namene. — V nedeljo, 7. novembra pa so zavedni zagrebški Slovenci nanolnili Jeronimsko dvorano, kjer so člani dramatičnega odeska Slomškovega društva prav dobro odigrali žaloigro »Tlačina«. Ta petdeljanka, ki govori o bojih naših prednikov za svojo zemljo in pravico, je že druga Redenskova igra na našem odru; zdelo se nam je boljša od »Crne žene«. — V nedeljo, 14. novembra smo se spomnili pri sv. Roku tretje obletnice, kar je bila obnovljena služba božja za zagreb. Slovence.

D. M. v Polju. V ponedeljek, dne 22. 1. m. se začne pod okriljem Kraljevine kmečke zveze v Dev. Mariji v Polju štirideskni stauovsko-strokovni tečaj. Vrši se bo v šolski telovadnici. Začetek ob 2. pop. Več o tem tečaju pod rubriko »Z pisarne Kmečke zveze«.

Gustav Strniša:

Ogljarji

Prvi del.

I.

Krepki ogljar Janez Jeriša stoji v hosti pred svojo hišo in strmi zamišljen v visoko, na pol do delano kopo oglja. Nič kaj dobre volje ni videti, njegov mrki obraz je ves resen. V koči črče otroci in se krega žena Agata. On jih skoraj ne čuje. Večkrat, tudi danes mu misli uhajajo daleč v tujino, ki jo je prehodil, ko je bil na vojni, in je ni mogel takoj pozabiti, a tudi kasneje so se mu misli rade vračale v tiste čase. Mnogo je trpel, kakor vsi vojaki, in morda je bilo prav v tem trpljenju nekaj privlačnega, nekaj posebnega, spojenega s pestrimi doživljaji, povezanimi z bolestjo, lakoto in strahom pred smrtjo, ki se je režala iz vseh kotov, ki je bila čisto blizu in vendar je nihče ni maral in se ji je skušal izogniti, čeprav je marsikdo z napučenim kretajo, hoteč se ji izmakniti, šele tedaj padel v njen objem in se zgrudil mrtev na tla, začet od sovražne granate ali kroglice.

In Janez premišljuje, povešeni sivkasti brki mu nemirno trepetajo, trde globoke poteze ob močni, široki zgornji ustnici, se vidno globljo, zarazane do roba slabo obrbite počrnele brade. Visoka postava čina pred kopo, roke počasi delajo. Okrene se in oči se zagledajo s hribovite hoste skozi redke breze v dolino, kjer se vije bela cesta, vodeča v poljano, skrivna, ča se za grmovjem vsa vijugasta, vzpenjajoča se in padajoča kakor bi oživljena v drnem zaletu hotela zdrkniti v globel. Jeriša premišljuje, kako je vozil tod še kot komaj dozorel mladenič polne vozove črnega oglja in se ženi v dolini pri svoji Agati, ki je bila krmarjeva dekla, močna in silna v pleh, otroškega obraza in nepokvarjena.

In že se spomni svojega siromaštva in svoje

borbe za obstanek, za kosce trdega kruha, ki ga mora zaslužiti za družino s težkim delom. Kako veselo bi se trudil, če bi ne želela v duši skrb in ga dušila, mu pretila in ga trpinčila z gladom, saj je sam često moral še stradati, da je prislужil za druge in vendar je vedno delal, samo delal.

V duši mu je vedno hujs. Da, nekaj je menil, da bo vse drugače, čisto drugače! Kako so ogljarji zaslužili! Vsa je vedno delal in gradil kopo, saj je vedel, da mu bo črnaška vrgla lepe denarce, da si bo lahko marsikaj privoščil in še družino oskrbel, da ne bo lažna in strgana. Toda zdaj? Če je količjak kopa, ki bi mu morala vreči res kaj denarja, jo mora delati skoraj dva tedna, pa dobi nanjo dva stotaka, a gospodar že misli, da mu da preveč, saj gospodar mora tudi svoje zaslužiti. Pa če bi bilo potem, ko je postavljena, delo končano. E, ko kmentata zažge, mora paziti nanjo in jo čuvati, da mu vrag ne puhne vanjo svojega dima in mu je ne skviri, kajti če bi izbruhnil ogenj na plan, je kopa uničena. Iz kopa mora pač vstajati samo gost dim, siv in mračen, a če postane modrikast, je že nevarnost, da nima vrag vmes svojih krepčev, kajti tedaj se rad posveti plamen, ki kopo izžge.

Janez premišljuje, zamišljeno kima in kopa, ki mu je bila včasih v veselje, se mu vidi kakor kup nesreče, ki se dviga pred njim večji in večji, vstaja nekam pod oblake in ga hoče zgrustiti pod seboj, da začuti trenutno tesnobo.

»Janez, kaša je skuhanala«

Trd in hripav ženin glas se zaleti med dreve in ogljarja vzdrami, da dvigne glavo in pokima. In prav ta hip ga zvok tega glasu spet znova opozori na vso revščino, ki je njegova vsnkdanja spremljevalka. Kako hripav je ženin glas! Ni čudno! V koči ni ognjišča ne kuhinje. Na lteh gorci ogenj, nad njim je obočen kotliček, v katerem se kuha kaša ali kar že. Če se zaleti v hrib burja, zanaša dim po koči, da otroci kašljajo in žena hrka, ko se vsa zasoljena od dima muči okoli ognja.

Včasih si je marsikateri ogljar omislil poleg svoje kočje, kjer je preždel kuhajoč oglje, tudi še drugi dom za svojo družinico, marsikdo je imel skromno hišico, v katero je prihajal na oddih k svojim dragim, kakor v svetišče, ves srečen in praznično vesel! Zdal ni več tega, zdaj se vsi mučijo in prebivajo skupaj v eni ogljarski baraki.

Jeriša se počasi prestopi proti domu. Če bi kdo gledal kočo od daleč, bi bil prepričan, da je večja pasja koča. Sele od bliže se opazi, da je od ene strani zakrita s hribom in pri enem koncu nizka in popolnoma neznačna, dočim je na drugem koncu toliko višja, da se more vanjo. Mesto vhodnih vrat vise tam stare, raztrgane, črne vrče in le še noč zastoni gospodar rhod z dvema deskama, da ga za silo zavaruje proti vetru in stricu volku, ki se je že nekajkrat oglašil sredi hude zime.

Koča je zgrajena iz lesenih kolov in desk, zamazana z ilovico in pokrita z vejami, deskami, cunjami in naposed po vrhu s suhim listjem, da mora gospodar vedno trepetati pred rdečim petelinom, če si kdaj ležež v nji privoščiti pipico slabega tobaka, ki ma je edini priboljšek, saj je raje včasih kak dan brez kruha kakor brez te svoje zveste spremljevalke, ki ga ni zapustila še nikoli.

Ogljar počasi vstopi.

Mail Francek, kobalast, čra kodrolasec, ves podoben svojih materi, se takoj zaleti vanj in veselo zakriči, kateri bi ga ne videl vsak dan. Očeta ima posebno rad, saj mu včasih pove kako pravilno, čeprav nerad in skoraj nejevoljen, kajti pravilno ga draži, ker opisuje lepši in boljši svet ter boljše ljudi. Da, v pravljici si ogljar niti najhujšega čarovnika in zlobneža ne more slikati za tako hudobnega kakor so danes živi ljudje. In zato vedno bolj mrzi pravljico, simbolj spoznava resnično življenje. Laž se mu dozdeva pravilica, lepa laž, na katero niti misliti več ne mara, ker se ne more uresničiti.

Jeriša se vsede na posteljo. Kakšna težnja so to? V tla zabiti kol, na nje pritrjene stare deske,

IZ ŽIVLJENJA KMEČKIH ZVEZ

Več združnega duha

Te dni preteče sto let kar ja bil rojen časovno prvi zadrugar Miha Vošnjak. Ta mož se je prvi oprijel združne misli in prvi vrsti iz narodnostnih nagibov, da bi rešil slovenski srednji sloj, t. j. meščana (trgovca, obrtnika itd.) iz objema tujega kapitala in ga narodnostno osamosvojil. Prav te dni pa obhajamo tudi 20 letnico, kar je omahnil smrti v naročje največji slovenski zadrugar in veliki kmečki prijatelj Janez Ev. Krek, ki je našega kmeta z zadrugami rešil propada.

Morda ne bo z ozirom na ti dve obletnici odveč, če se nekoliko pomudimo pri osnovnem temelju združništva, brez katerega zdravega in uspešnega združništva sploh ni: pri združni miselnosti onih, ki zadrugo tvorijo, torej pri članih zadruga.

Pri vsakem velikem, odločujočem pokretu na kateremkoli področju človeškega udejstvovanja je bilo in je še danes osnovno gibanje ideja, duh, ki daje gibanju vsebino in pomen. Sicer je mogoče, da se trenutni uspehi dosega tudi z golo frazo, z vžigajočo besedo, toda brez notranje vsebine se velike stvari še nikoli v zgodovini niso dosegle. Prej ali slej se na publih, brezidejnih rečenicah in besedah zgrajeno gibanje razblini kakor mehur iz mila v nič. Če je združništvo danes važnejše kakor kdajkoli poprej in če veliki možje — narodni vodniki in učitelji — vidijo v njem vse bolj odsešilno moč in mu dajejo prvo mesto v gospodarski osamosvojitvi posameznih stanov in narodov, potem je gotovo, da je duh, ki vse združno udejstvovanje presinja, zdrav in močan. Jasno je pa tudi, da

brez tega duha uspešnega združnega gibanja ni in ga biti ne more. Kjerkoli združno udejstvovanje ne uspeva ali kjer hira in propada, je iskati krivdo v pomanjkanju združnega duha pri onih, ki zadrugo sestavljajo, nikoli pa ne zadene krivda združne ideje, ki je in ostane lepa in srečonosna.

Kakšno je združno načelo? Vsi ga dobro in predobro poznamo: »Vai za enega, eden za vse«. V tem kratkem načelu se lepo združujeta dve gledanji na gospodarsko in družabno (socialno) udejstvovanje človeštva: individualistične — po domače bi rekli poedine težnje ali težnje poedince se na čudovito posrečen način zliivajo s težnjami skupnosti (kolektiva) v ubrano celoto. Vsak član katerekoli zadruga išče v zadrugi svoje koristi; zadruga naj bi mu pomagala do boljšega gospodarskega položaja. Ta težnja po lastnem napredku in izboljšanju je naravna in človeškemu rodu prirojena. Vsak človek ima samega sebe najrajši in je Kristus na to naravno samoljublje naslonil drugo največjo zapoved, ki pravi: Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe. Toda — če tudi išče zadrugar v združni skupnosti v prvi vrsti svojih koristi, jih nikakor in nikoli — če je zadrugar ne le po besedi, marveč po duhu — ne išče na škodo in na račun svojega bližnjega. Nasprotno: če bom imel v zadrugi korist jaz sam, jo bodo imeli tudi vsi drugi, in sicer vsi enako. Takšno je združno načelo; to je duh združništva. Ko posameznik stremi v združni skupnosti za dosego svojega dobra, dela istočasno tudi za dobro vse združne skupnosti in s tem za vsakega sočlana posebej.

Ta temeljna ideja je fundament slehernega združnega udejstvovanja. Kjer je pri združnikih ta ideja močna, tam so tudi zadruga močne. Sicer se lahko primeri, da zadene to ali ono zadrugo nesreča tudi brez krivde vodstva zadruga in združnih članov, toda takšni primeri so silno redki in zadruga nesrečo tudi preboli in znova svoje sile razmahne. Kajti tudi nesreča ne zadene samo enega, ampak vse; vsi jo pa mnogo laže prebolijo. Kjer pa združniki niso skozi in skozi prežeti z združnim duhom, zadruga sicer ustanavljajo, toda te životarijo, hirajo in propadajo, ker niso zgrajene na trdni združni ideji.

Mi Slovenci združništvo poznamo. Tudi kmečki stan ga pozna. O tem nam priča gosta mreža kreditnih pa tudi drugih kmečkih zadrug po naši zemlji. Naš veliki narodni voditelj in prvi slovenski zadrugar, ki je vrgel iskro združne ideje in združne skupnosti med kmečke ljudi, Janez Ev. Krek, je v svoji ljubezni do kmečkega stanu pokazal temu stanu sredstvo na poti do gospodarskega in s tem tudi prosvetnega in kulturnega napredka in to sredstvo je združništvo. Veliko in dragoceno dediščino smo prevzeli za njim, treba je, da jo varujemo in množimo, ne pa ugonablamo in zapravljamo. Zato je danes dvakrat ustmeno, da pogledamo na vzroke, ki med kmečkim ljudstvom združništvo ovirajo in uničujejo.

Res je, da je kmečki človek že po svojem poklicu med najbolj samostojnimi, da je na svojem posestvu sam nase navezan, da je na svoji zemlji sam svoj gospodar. Ta položaj, ki ga povzroča njegov način življenja že sama po sebi, se pa pri slovenskem kmetu v zadnjih desetletjih še zelo vidno stopnjuje v čim večjo osamoteno zaradi posebne miselnosti, ki se ga je polotila. Svoj čas so imeli kmečki ljudje na vasi še marsikaj skupnega, kak je bilo vsaj v

na deskah cape in raztrgana ponjava, ki jo je imel nekaj, ko je še prevažal ogije. Na teh deskah pa leži vsako noč sedem otrok, sedem malih živahnih črvičev in med njimi še najstarejša petnajstletna Vera ter on in žena, ki počivata na deskah, ločenih z ozkim presledkom.

In na teh deskah sta uživala že toliko ljubezni in sta bila že zelo srečna, vedno upajoča na boljše čase, borečar se z usodo. Medtem nista sama opuzila, kako je čas bežal, kako so se mučili otroci in kako je bilo vedno teže odpraviti lakoto, ki se je vsiljevala in hotela med nje, na ta ozka, skromna ležišča, da bi se razšpirla med njimi in jih trpinčila, česar se je ogljar bal in se zato krčevito z njo boril in rval ter delal čisto kar dan in noč, samo da jo je začasno odgnal.

Jerišo pogladi Francek po laseh, da se jame smehljati, saj mu tako laska otrokova ljubezen. Da, oče, če je doma, se sploh rad smehlja, saj je sicer dobričina, čeprav navidezno mrk. Najbolj zadovoljno se smehlja, če pride iz mesta in je nekoliko v rožicah. Toda mož ne pije za svoj dehol. Ne, ne! Ogljarja čisto kdo povabi na merico nar, saj vedno gloda bedo svojih dragih pred vina, saj mož ni neumen in ne omejen, čeprav živi največ v hosti. Ej, nekaj so ga smatrali nekateri znanci še za dobrega politika, toda tisti časi so že minili. Tedaj je bil Jeriša še mlad, komaj oženjen, zaščuzilo se je in povsod je videl pred seboj kipeče življenje. Hm, takrat da, takrat se mu je tudi ljubilo več misliti in slinkati tudi preko plota ter gledati v svet in brskati in potzvedovati, kako ta svet živi in kako misli in dela. Takrat je tudi čital časopise in se zanimal za marsikaj, celo literatura mu ni bila povsem neznan. Zdaj ne čita več časopisov in se ne briga za politična prepričanja. Še misli na svet in ljudi, toda le na tisti svet, v katerem je nekaj živel, ne pa na svet, ki zdaj obstoja in je zanj umrl v brigi za vsakdanji kruhek. Zanj žive le njegovi otroci in žena danj in on živi sanjal. To je vse njegovo življenje! Delo in skrb!

»Ali ni Jeriša še nič odleglo?«

»Počasi se okrene v kot, kjer leži v cumje zavito majhno, komaj dve leti staro dete, ter strmi v polteno z velikimi, žarečimi očmi.«

Žena se zdrine in skomigne z ramama:

»Vročina pritisla. Težko bo kaj, Janez! Bojim se najhujšega. Kako škoda bi je bilo!«

»Pa bi stopil po zdravniku, saj ni slab človek in morda pride zastoj. Rad hodi po hribih, pa bi kar mimogrede...«

Agata se krčevito zasmeje:

Zapodil te bo. Morda bi prišel, toda tri »kovače« bi bilo treba vsakekor ponuditi že vnaprej! Ki hočeva vzeti denar? Sam veš, da smo popolnoma na koncu. Kaj naj storiva?«

»Zposodim si pri gospodarjevi. Morda bo prišel brez denarja. Včasih so takile ljudje čudovito dobri! Kar prime ga, se obrne lu mesto odurnega skopornika stoji pred teboj dobričina, ki ga niti ne želiš več. Ves se spremeni in vse ti naredi, kar želiš! Da, že sem to doživel! Sicer pa grem do gospodarja.«

Mož se nagne k otroku in mu položi na čelo raskavo desnico. Kratko jo podri, odklina in obruz se mu zresni.

Dete ostane nepremično, samo oči se zasirne v očeta in ga gledajo mirne in vročične, kakor bi ga vpraševale in prosile pomoči, ki mu je ne more dati.

Oče poboža otroka po obrazu, vzdihne in se zavrna. Tedaj se začuje zunaj kočje krak in vesel živčav.

Ogljar stopi na prag, že se vsuje okoli njega vseh pet otrok, ki so prihiteli iz kole.

»Tihol Jerica je vedno slabša!«

Kakor bi odrezal, umolknejo otroci in se žalostno zazro na ležišče, kjer počiva njih mala sestrica, ki so jo tako neradi pestovali in se jezili, ker jim je v počitnicah vzela toliko prostosti. Zdaj se pa vsi boje zanjo in si skrivaj priznajo, da jo imajo zelo radi.

»K mizic! ukaže mati.«

Začuje se glasna molitev v lesnem prostoru. Ko otroci odmolijo, pograbbjo sveči in živahni vsak svojo žlico in hito zajenat kašo iz velike počne lončene skleda, stoječe na tesni vegasti mizi, ki ima eno nogo podprto s kamnom, da obdrži na sebi skledo. Otroci veselo zajemajo, dočim mati sega počasi v skleda, a oče še počlaneje. Oba se bojita, da bi jedi ne zmanjkalo, čeprav je skleda velika, da bi komaj skočil čez njo. No, danes je vendar dosti kaše, saj otroci drug za drugim odlagajo žlice in naposed se nasilita tudi starša, ko mali naposed postrže dno.

Ogljar se še enkrat ozre po Jeriši, opozori otroke, naj bodo tihi in naj gredo takoj v gozd, in že hiti iz kolibe. Bolestno nezadovoljstvo ga obide, zatočnost mu lega na srce in kar trudnega se čuti, ko misli na malo bolnico.

»Vendar bi šel po zdravniku?« vpraša še enkrat Agata, ki stoji pred kožo in nekaj pere.

»Menim, da ni nevarnosti, vsaj tako hudo še ni, da bi se mudilo. Če ne bo odjenalo, pa stopiš jutri!«

Lesene sani, s katerimi vozi poleti in pozimi drva po hosti, zaropotajo na pohojeni stezi in Janez odhaja globlje v gozd po les za kopo.

Sonce sili skozi vejevje, da ožive sence, ki se nemirno premikajo, ko se ogljar zadržava ob veje in sili dalje. Breze zablestje in sijajo kakor žive vse prijazne in bele kot bi se premikale in hotele za njim v goščo.

Dvanajstletni sin Tomažek se je pridružil očetu. Ko stopata počasi, se detek nenadoma ustavi, pogleda vprašaje očeta, zardi in stisne siloma iz sebe:

»Oče! Gospod učitelj zahteva, da moram kupiti zvezke. Za tri dinarje jih moram prinesiti. Včeraj sem bil zaprt, ker sem prišel v šolo brez zvezkov. Tako hudo mi je bilo, saj so se drugi norčevali iz mene!«

Jeriša obstane, podolgovati obraz se mu zoži, oči se akoraj zaklopijo. Nekaj se v njem zgame. Usmiljenje je in spoznanje, da mora trpeti ta mali otrok no nedolžnem, in trpko odgovori:

rahli zvezi z združnim duhom: imeli so skupne vaše gozdove, pašnike, senožeti, travnike itd. V zadnjih časih vse to neverjetno naglo zginja. Vsak hoče imeti vse svoje, nič skupnega. Vsak vidi le svoje posestovito in svojo hišo, za sosedo se malo zmeni. Posebno usodno se kažejo ti nezdravi pojavi in znaki pri kmečki mladini, ki nima več smisla niti za svoj dom in rodno hišo, ne za starše in brate ter sestre, marveč samo in izključno za svojo osebo. Ne ubija si ta mladina veliko glave z vprašanjem, kaj bo z domačijo, samo da je njemu ustreženo. Ves ta tok kmečke miselnosti gre ravno v obratno smer kakor pa združna ideja. In ni čudno, če danes združni delavci s strahom tožijo, da mladina za združništvo nima nobenega pravega smisla; da naše tako lepo razvito združništvo drži po koncu le starejši ljudje, rod izpred svetovne vojne; da se bojijo kaj bo, ko ta rod izumrje. Zares važno in pereče je to vprašanje!

Iz pisarne Kmečke zveze

Koledar za leto 1938

V zadnji številki »Domoljuba« smo objavili, da je izšel v založbi Kmečke zveze koledarček za l. 1938. Vse Krajevne kmečke zveze smo o tem obvestili še posebej v okrožnici in priložili tudi reklamni odtisek z vsebino koledarja. Mnogo edinic ga je naročilo, veliko več jih pa še čaka na poznejši čas. Prosimo vse odbore, da jih naročijo čim prej, da jih ne zmanjka. Vsaka edinica jih mora nekaj razpečati in ne dovoliti, da se porazdeli samo med nekaj krajev, drugi pa ostanejo brez njih. Pripominjamo, da druge izdaje ne bo. Koledar je sestavljen in urejen kot priročnik za vse kmetove gospodarske potrebe. Naroča se v tajništvo Kmečke zveze v Ljubljani, Miklošičeva 17-III.

Knjiznica Kmečke zveze.

Kmečka zveza v Ljubljani je izdala: »Razori za setev in žetev slovenske kmečke mladine«. V tej svoji prvi knjizici, ki je namenjena predvsem odsekom Mladinske kmečke zveze in njenim članom, je obrazložila cilje in načela ter pot, po kateri jih

hoče zasledovati in dosežati. V njej so v glavnih potezah obežena vsa važna vprašanja našega kmečkega mladinskega gibanja. Sestavljen je v vođa osrednjega oddelka Mladinske kmečke zveze G. Ludovik Puš. Ta knjizica je izšla ta teden v založbi Kmečke zveze in se naroča pri tajništvu v Ljubljani, Miklošičeva cesta 17-III. Knjizica stane 3 din, za člane Kmečke zveze pa po 2 din.

Vsem odborom Krajevne kmečke zveze bomo ta teden poslali po 5 izvodov z navodilom v okrožnici. Vabimo, dasi se onanaša predvsem na kmečko mladino, je važna tudi za vse članstvo Kmečke zveze, ker vsa načela veljajo v enaki meri tudi za nje.

Voditeljski tečaj Mladinske kmečke zveze

V petek, dne 19. novembra se prične voditeljski tečaj Mladinske kmečke zveze za fante. Trajal bo vključno 27. novembra. Glavni odbor je prejel iz vseh okrajev mnogo prijav za ta tečaj, odbral pa jih je le 30 in to tako, da je prišel za vsak okraj vsaj eden v poštev. Ker par okrajev svojega kandidata še ni sporočilo, je za njih rezerviranih še 5 mest pod pogojem, da se prijavijo do petka zvečer. Pri izbiri se je tudi oziral na to, da so prišli samo fantje iz onih krajev, kjer jih ni bilo na lanskoletnem tečaju. Tečaj se bo vršil v Vajeniškem domu v Kersnikovi ulici v Ljubljani, kjer imajo tečajniki tudi stanovanje in vso oskrbo. V ponedeljek je poslal glavni odbor Kmečke zveze vsem odborom poziv za prihod v Ljubljano in dal potrebna navodila, vse ostalo pa bodo dobili v Ljubljani.

Stari letniki koledarja Kmečke zveze

Z ozirom na objavo v »Domoljubu«, da se naj javijo tisti, ki imajo še stare letnike koledarja Kmečke zveze, sporoča tajništvo, da ima zdaj že vse te letnike zbrane in da jih ne potrebuje več. Nekaterim, ki so jih poslali zadnji čas, je že vrnil, drugim pa bo poslal v zameno letošnje koledarje. Priporočamo pa vsem da koledarje ob koncu leta ne vržejo stran, ampak jih shranijo v omaro. Čez čas se lahko potrebujejo.

Vsem pa, ki so se tako vesno odzvali na našo objavo, izrekamo najlepšo zahvalo.

Zborovanje Kmečke zveze v Pilštanju

V nedeljo 14. t. m. je imela Kmečka zveza zborovanje v Pilštanju. Po prvi maši se je v ljudski šoli zbralo okrog 150 ljudi. Na zborovanje so prišle tudi žene in dekleta. Zborovanje

je otvoril predsednik krajevne Kmečke zveze, posestnik iz Lisične pri Pilštanju, G. Finc, tajnik Kmečke zveze v Ljubljani, je jasno podčrtal smernice dela Kmečke zveze in prikazal vsem navzočim, kako potrebno je, da postanejo slovenski kmetje njeni člani. Očrtal je tudi smernice dela slovenske Kmečke zveze. V razgovoru so prisotni, ki so prišli tudi iz Korzega in Buč, kjer je leto toča napravila ogromno škodo, povedali potrebe kmečkega prebivalstva, ki zaradi strašne katastrofe živi v bedi. G. predavatelj jim je pojasnil, kaj je Kmečka zveza storila in kaj namerava še storiti, da pomaga prebivalstvu v prizadetih krajih. Po dvurnem zborovanju so se zborovalci zadovoljni razšli.

Stanovski tečaj v Des. Mariji v Polju.

Objavili smo že, da je Kmečka zveza za letošnje zimsko dobo pripravila za vsak okraj štiri-tedenski stanovski-strokovni tečaj. Ti tečaji se bodo vršili skoz celo zimo, ker se nobeden ne začne hkratu z drugim. Prvi tečaj se začne pri Krajevni kmečki zvezi v Devici Mariji v Polju za vzhodni del okraja Ljubljana okolica, to je 22. novembra ob 2. pop. v *šolski telovadnici*. Predavanja se potem vršijo dvakrat tedensko po štiri ure na dan. Vse Krajevne kmečke zveze, ki imajo možnost udeleževati se tega tečaja, so dobile program že zdavnaj. V ponedeljek je otvoritev s pozdravom župana, svetnika Kmetijske zbornice, župnika itd., nakar sledi predavanje g. Puša Ludovika o važnosti stanovske in strokovne izobrazbe ter še eno predavanje o gospodarskem zemljepisu Jugoslavije.

Ta tečaj je zasnovan popolnoma sistematično in predstavlja sam za sebe neko celoto. Prihodnje zimo pa se bo nadaljeval in obravnaval drugo skupino. Z ozirom na to je tečaj še mnogo bolj priporočati, katerega se vsekar morajo udeleževati vsaj člani sosednjih krajevalnih edinic Dol, Dolsko, Dobrunje in Podgorica. Tečaj pa ni namenjen zgolj članom Kmečke zveze, dostop imajo tudi drugi kmetje, ki hočejo stvarno delovati.

Krajevne kmečke zveze

Zadnje nedeljo so bile ustanovljene Krajevne kmečke zveze v sledečih občinah: Rečica ob Savinji, Rogatec, Ruše in Kočeviski Reki.

Mladinske kmečke zveze pa so bile ustanovljene v zadnjem času v: Smarterni pri Litiji, Goricah, Vojniku, St. Vidu pri Stični in Begunjah.

Okrajni odbor Kmečke zveze pa je bil ustanovljen za okraj Brežice.

»Tudi jutri ne boš prinesel zvezkov, ker jih ne moreš prinesiti. Ali si povedal učitelju?«

»Ne, bilo me je sram!«

Oče povesi glavo, a jo takoj spet dvigne in se ozolno nasmehne:

»Nikar se ne sramuj revčine, če si pošteni! Vidiš, deček moj, dan in noč delam, pa ne zaslužiš niti toliko, da bi dostojno živeli; večkrat niti deset dinarjev na dan ne! Preračunaj, saj hodiš v šolo! Deset nas je vseh, kako naj živimo?«

Kakor bi prosil lastnega sina, naj se ne jezí nad njim, ker mora z njim vrod prenašati siromaštvo, se je milo ozrl vanj in komaj slšno vzdihnil.

Prispela sta na jaso. Snoop žarkov se jima je vrgel v obraz ter ju obsijal, da sta zažarela. Kakor bi bleskot pregnal Jeriši mračino iz duše, mu je obraz veselo zardel. Nekaj toploga ga je trenutno obšlo in rad bi govoril, rad bi kaj govoril o trenutkih, ki jih doživlja v svoji samotni, skrit med zelenjem lihega gozda, ko se mu porajajo misli, sproščene in radostne kakor lahne ptice, čeprav jih spremlja senca njegove tegobe in skrbi. Potem mu je, da nekaj mora nekemu povedati, čeprav temu svojemu otroku, ki ga gleda, a ne razume. Že potrepja Tomažka po rami in zaupljivo kakor otrok mu pripoveduje:

»Veš, sin moj, zakaj je tako hudo na svetu? Zato, ker se ljudje sovražijo, ker ne poznajo več prave sloge. Brat ubije brata za pest praznega stala in vendar je življenje največja naša dragocenost! Nikjer ni resnične medsebojne ljubezni! Vsak hoče vse za sebe, vsak je sebi Bog! Toda, kaj ti pripovedujem, kaj čvekam, saj me ne razumeš in daleč je še čas, ko boš to razumel. Vendar je vse tako preprosto in resnično, da prav zato tisti nočejo razumeti, ki bi morali!«

Premolknil je in se odkril pred križem, ki je stal na ozki stezi konec jase:

»Ta je razumel in ta je bil res Bog, kajti vse je odpuščal in nikogar ni obsajal, ker je vse ljubil! V ljubezni ni treba vojske, ne drugih nadlog!

V ljubezni so si ljudje bratje in v ljubezni je odrešenost!

Deček ga je zamišljeno gledal, ko se je pokrival, nekaj zamrmljal, in že sta vtonila v senči bukovega gozda, ki je vstajal pred njima vedno gostejši.

2.

Tiste dni se je oglasil v koči zdravnik iz mesta, majhen, zatrepán gospod, ves kakor okrnjen, prijazen, okroglega, skoraj otroškega obraza, nemirnih rjavih oči in širokega grbastega nosu, kot bi si ga sam umetno posadil nad svoja krepka, rdeča usta.

Ko je prišel, spočetka sploh ni mogel do besede, menda takega siromaštva še ni videl. In to sredi prirode, v godni samotni, kjer je še vse posebno čudno vplivalo nanj. Nekaj časa je stal upognjen pred vhom kot bi se bal vstopiti v strahu, da se vse skupaj ne zruši nanj. Naposled je hlastno vprašal:

— Kako, da me niste prej klicali? Menda ste v bolniški blagajni? Pa če tudi bi ne bili! Šele gospodar mi je povedal o vašem bolnem otroku. Ljudje ste čudni, nerazumljivi, saj zdravnik vendar ni kaka pijavka, ki hoče samo denar in denar!

Agata je molčala in plašno strmela v moža, ki je takoj pričel mrmljati nekaj o denarju, ki ga nimajo, o bogatih ljudeh, ki jih vsak upošteva, o zdravih, ki so pradera za siromake, naravnost vendar ni buhnil z besedo na dan.

Zdravnik je pregledal dekletce, nervozno kimal, stokal in hlipal v zakajeni sopari, si brisal očali in trzal obraz. Naposled je vendar glasno zarohnel, naj vrže kdo tiste cunje izpred vhoda, ki ga zakrivajo, da bo videl vsaj korak pred se in mogel vzdihavati čisti zrak, ki si ga menda sine privoščiti, če napravi tako pot visoko v hrbe.

Janex se je namuznil in odtrgal raztrgane juhte izpred vhoda.

Zdravnik je pokimal in spet pričel ogledovati bomo domovanje:

— To je torej ogljarska koča? Tak je torej ogljarjev dom? Kako drugače odmeva v srcu pesem o revnem ogljarju, ki ima devet otrok in mogle le za skromni sok in kako spet vtiskuje na človeka resnica porazno in strahotno!

Vsi so molčali.

Zunaj je divjala burja in se zalelavala v dreve, ki je ječe šušljalo in pelo šepetajočo pesem. V bližini je zavruklal ptič in zletel mimo kot bi se prestrašil lastnega glasu.

Ogljarjeva se je nekam opravičevala:

— V kočo ne pride dež, dobro smo zavarovani pred njim. A hujšega sovraga imamo, burjo! Da, ta vražica stika toliko časa okoli oglov, da najde pot k nam, prej ne neha! Zato še danes vsi kašljamo, čeprav je že pomlad.

Zdravnik jo je bežno pogledal in se zamišljeno nasmehnil. Njene velike črne oči so se z globokim pogledom radovedno zavrtale v njegov obraz in iskale odgovora na svoje nemo vprašanje. A doktorjev obraz je ostal zagonetka, kakor živa maska se je rdeč znojil in hropel in se spet sklanjal nad Jerico, glava je kimala, jezik sikal in mrmljal. Vse na zdravniku je delovalo, kakor bi imel v sebi nebroj vzmeti, ki bi se naenkrat sprožili.

Naposled je vstal, si jel z obema rokama čistiti obleko in boječo iskati po sebi smeti ter stikati, če je kaj umazano od ogljarskega prahu. Kakor bi se splašil sam pred seboj, je zajecal:

— Otrok ima pljučnico. Ne vem, če ga vam bom mogel rešiti. Zakaj se vendar niste oglasili prej?

— Zato, ker nimamo denarja, ker vemo, kako je, če potka siromak na vaša vrata, je trdo odklenilo iz Jerike.

Doktor ga je začudeno pogledal:

— Ne bom se opravičeval, ker se mi ni treba! Toda motite se, prijatelj! Vidim, da mo še niste nikoli potrebovali. Svojo metodo imam in po nji se ravnam! Bogatim rad računam dvojno, že imajo res dovolj, se ne branim tudi trojne takse, kar je res je pač res, toda revežem delam vedno zastoj!

Iz naših društev

Moravce. Naše prosvetno društvo je uprizorilo »Križ in sovjetsko zvezdo«. Igralci so se v svojih vlogah naravnost postavili. Občinstvo, gignjeno do solz, je z napeto pozornostjo sledilo posameznim prizorom. Po končani predstavi se je čula ena sama želja: »Takah iger nam dajte!»

Sostro. Tukajšnja skupina Krščanske delavke mladine bo priredila v nedeljo, dne 21. novembra 1937 ob pol 3. rih popoldne v Društvenem domu v Sostrem proslavo 20 letnice smrti našega velikega dr. J. E. Kreka. Vstopnine ni. Prostovoljni prispevki dobrodošli. Pridite!

Ježica. Cerkovni pevski zbor bo priredil v nedeljo, dne 21. novembra ob 3 popoldne cerkveni koncert v cerkvenem domu. — Prosvetno društvo ima ob ponedeljkih in četrtek ob pol osmih zvečer tečaj za nemščino v ljudski šoli. Za malenkosten prispevek se vsako lahko izveža v osnovnih pojmihi, ki so podlaga za učenje tega jezika.

Hrastje. Naše prosvetno društvo priredi v nedeljo, 21. novembra »prosvetno akademijo« s sledenim sporedom: Pevski zbor zapoje štiri narodne pesmi. Govor g. D. Podvinjskega iz Hrastja. Zborna deklamacija fantov: »Beseda fantov«. Dramatični prizor: »Na senožeti«. Več deklamacij. Prične se točno ob 3 popoldne. Prostovoljni prispevki!

Cerkije pri Kranju. Po skoraj 50 letnem nesebičnem delu za našo mladino je odšla v Ljubljano gđ. Pavla Krušič. Bila je vzgojiteljica, kakršne si želi ljudstvo. Pri tabernaklju je iskala moči za zapupano mladino. Koliko je storila dobrega med vsemi rodovi, katere je vzgajala, ve le Bog. Niti v pokojni ni mirovala, ampak učila odrasla dekleta kuhanja in drugih potrebnih stvari. Za vse vaše nesebično delo: tišeseren Bog plačaj! — 7. nov. je bil občni zbor Prosvetnega društva, združen s Krekovo proslavo. G. upravitelj nam je razložil pomen dr. Kreka za prosvetni, gospodarski in narodni podvig Slovencev. Iz odborniških poročil pa smo spoznali, da se moramo resneje truditi za izobrazbo. Resno delo mladih mora podpirati; zgled starejših. Starejši bi ne smeli nikdar ubijati mladim veselja do poštenega izobrazbe. — Ne pozabimo, da bo v nedeljo, 21. novembra ob pol 3. rih popoldne v Ljudskem domu Jatenova kmečka igra »Dome«. Vsi smo vabljeni.

Sv. Helena. Uprizorili bomo v nedeljo, 21. novembra ob 3 popoldne dramo »Razvalina življenja«. Pred predstavo igra tamburaski zbor otroškega vrtca. Vstopnina majhna. Vsi najljubšeje vabljeni!

Naklo. Prosvetno društvo vabi na skriptično predavanje. Videli bomo slike o evharističnem kongresu in o pogrebu nepozabnega nadškofa dr. Jegliča. Predavanje bo v nedeljo, 21. novembra.

Vače. Fantovski odsek na Vačah priredi v nedeljo, dne 21. novembra ob pol 3 popoldne igro »Razvalina življenja«. K občini udeležbi se vladno vabijo vsi.

Velike Lašče. Prosvetno društvo uprizori v soboto, 20. t. m. ob 8 zvečer in v nedeljo, 21. t. m. ob 3 pop. v dvorani Zdravne doma Fijažgarjevo igro »Naša kric. Godi se za časa Francozov v naših krajih in je v njej poudarjena zlasti slovenska verska in narodna zavest. Vsi prijatelji naših organizacij iskreno vabljeni.

Predosije. Prosvetno društvo priredi v četrtek ob 7 zvečer Krekovo proslavo. Slavnostni govor bo imel g. prof. Fortuna iz Kranja. Faranti Z obilno udeležbo se oddolžimo možu, ki je vse življenje posvetil narodu. — Fantovski odsek zbira prispevke za prapor katoliške prosvete in prosil, da mu pomagata v njegovih težavah.

DROBTINE

Znano je, da je konec junija toča uničila vse kmečke pridelke, oklestila tudi vse drevje v nekaterih krajih naše Slovenije. V Pilšanuju in v njegovi okolici so marsikje jablane po toči na novo vzvevtele in obrodile nov sad, ki je sedaj dozorel. Jabolka niso seveda tako velika, kakor bi sicer bila, a vendar so jih marsikateri posestniki nabrali skoraj polne košare.

Podjetni Holanci. Holanci so že pred stoletjem napovedali vojno morju, ki je požiralo kos za kosom njihove zemlje. Vlada dovoljuje letno umogo milijonov za izsuševanje obročja in je na ta način povečala državo za celih 20.000 ha dobre, za kmetijstvo pripravne zemlje. Na izsušeni

zemlji je napeljala številne prekope in ceste in jo tako zavarovala pred novimi poplavami. Delo se ni končalo. Vlada namerava to novo, morju izrgano pokrajino tekom časa povečati za novih 200.000 ha, kar pomeni trinajsti del dosedanje površine. Na tisoče družinic bo tako zamogo zasesti svoj kos zemlje in si ustvariti novo domovino.

Dinamit v cigari. Ameriški advokat Bitscher bi je bil kmalu izkupil. God je praznovan in od brata prejel zabojček cigar. Ko je segel po 44. cigari, je opazil, da ima sumljivo težo. Preiskal jo je in dognal, da je nabasana z dinamitom. Obveščena policija je poizvedovala za storilcem in ga odkrila med advokatovimi klienti, katerega ženo je advokat uspešno zastopal v njegovo škodo. Kaj, če bi se bil zlobni naklep posrečil?

Slovenski dom

JE NAŠ CENENI POPOLDNEVNIK, KI GA SVOJIM ČITATELJEM TOPLO PRIPOROČAMO. IZBAJA VSAK DELAVNIK OB 12 IN STANE MESEČNO SAMO 12 DINARJEV. ZA ONEGA, KI SI NE MORE NAROČITI »SLOVENCA« JE »SLOVENSKI DOM« POPOLNO NADOMESTILO. FISITE NA DOPISNICI UPRAVE »SLOVENSKEGA DOMA« V LJUBLJANO, NAJ VAM POSLJE NEKAJ ŠTEVILK LISTA NA OGLED.

To je pa nerodno. Železniška uprava v P. je prodala več starih vagonov, ki so si jih delavci preuredili za stanovanja. Tudi stari Trčej si je kupil tak preprost domček in si v njem po mili volji gospodinji. Dolgo pa so njegovi sosedje tuh-tali, zakaj pušči svojo pipico vedno na stopnicah in četudi lije dež ko iz žafa. Ko ga nekoč vsa premočenega vprašajo, zakaj ne kadi pod streho, jim molče pokaže s prtom na napia v vagonu: Za nekadilce!

3000 ljudi utonilo. V Afriki je bila nedavno silna poveljenj. Reki Incomati in Umbeluzi sta nenadno začeli naraščati in v kratkem času poplavlili dragocene plantaže zamorskih naseljencev. Preden je mogla priti pomoč, je bila dežela obeh rek eno samo morje, divji valovi so pograbilhi hiše in jih pogoltnili z ljudmi vred. Z leta! so videli plavati po vodni površini na stotine mrličev, ki so jih krokodili trgali in mrevarili. Po površni cenitvi je utonilo do 3000 zamorcev.

Jabolka dve leti sveža. Kalifornijski sadjarji so iznašli način, kako ohranijo svoje sadje skozi dve leti sveže in zdravo. Njihova jabolka ohranijo okus svežega sadja ter videz, da so pravkar odtrgana z drevesa. Svet sedaj stikuje za njihovo skrivnostjo. Baje sadje nanažejo z voskom in brizgajo vanj neko tekočino, ki obranja svežino celih dve leti. Iz česa pa je tekočina, sadjarji drugih dežel še niso pogruntali.

Slovenski fantje

Trdni kakor hrast v viharju,
kakor ekala vrh pianin;
Bog in narod! — naše geslo,
cvet za šopek — rožmarin.

Neomajani v zvestobi,
vneti za pravično stvar.
Kaj, če tulijo viharji —
mi se klonemo njikdar!

Strazha naše domovine,
močni kot jeklen obroč;
žrtvi mi ee ne strašimo,
kadar kliče na pomoč.

Naše narodne svetinje
dedom bile so ponos.
Hrabro dajmo jih braniti,
mi smo tej nalogi kos.

Trdni kot na gori skala,
močni kot v viharju hrast;
geslo našega življenja:
domu slava, Bogu čast! Ljubljanski.

RADIO LJUBLJANA

od 18. novembra do 25. novembra 1937.

Vsak dan: 12 Plošče. 12.45 Vreme, poročila, 13 Čas, spored, obvestila. 13.15 Plošče, 14 Vreme, borza, 19 in 22 Čas, vreme, poročila, spored, obvestila.

Četrtek, 18. novembra: 18 Radijski orkester; 18.40 Slovenščina za Slovence; 19.30 Nacionalna ura; 19.50 Deset minut zabave; 20 Vesele pesmi; 20.45 Plošče; 21 Rondo; 22.15 Iz domačih logov. — **Petek, 19. novembra:** 11 Šolska ura; 15 Ženaka ura; 18.20 Francoske pevke; 18.40 Francoščina; 19.30 Nacionalna ura; 19.50 Zanimivosti; 20 Koncert Radijskega orkestra; 21 Operni spevi; 21.10 Komorni trio; 22.30 Angleške plošče. — **Sobota, 20. novembra:** 18 Radijski orkester; 18.40 Izvoz našega lesa; 19.30 Nacionalna ura; 19.50 Pregled sporeda; 20 O zunanji politiki; 20.30 Pota usode; 22.15 Radijski orkester. — **Nedelja, 21. novembra:** 8 Plošče; 8.15 Prenos cerkvene glasbe; 8.45 Verski govori; 9 Čas, poročila, spored; 9.15 Koncert Bežigravskega pevškega društva; 11 Otroška ura; 11.30 Koncert Radijskega orkestra; 16 Medžimurske narodne; 17 Kmetijska ura; 17.30 Nastop malih harmonikarjev; 19.30 Nacionalna ura; 19.50 Slovenska ura; 20.30 Koncert potjske glasbe; 21.20 Prenos plesne glasbe; 22.30 Izseljeniški večer. — **Ponedeljek, 22. novembra:** 18 Zdravstvena ura; 18.20 Plošče; 18.40 Kulturna kronika; 19.30 Nacionalna ura; 19.50 Zanimivosti; 20 Koncert Radijskega orkestra; 20.50 Plošče; 21.10 Duet flavt; 22.15 Pesmice za krajši čas. — **Torek, 23. nov.:** 11 Šolska ura; 18 Pester spored; 18.40 Krščanstvo in nacionalizem; 19.30 Nacionalna ura; 19.50 Zabavni zvočni tednik; 20 Večer starih mojstrov; 22.15 Za zabavo in odih. — **Sreda, 24. novembra:** 13.15 Opoldanski koncert; 18 Mladinska igra; 18.40 Od Save do Crnega grabna; 19.30 Nacionalna ura; 19.50 Šah; 20 Plošče; 20.30 Slovenski vokalni kvintet; 21.15 Citraški trio »Vesna«; 22.15 Radijski jazz.

Kraljica gobaveev je redovnica Marija Suzana. Na majnem otoku Makogaj sredi Tihega oceana živi več ko 600 gobaveev. Imajo dve bolnišnici za najbolj bolne, ostali okuženci pa živijo v malih hiškah združeni po plemenih in narodnosti. Otok je namreč postaja za gobavee in jo vodijo francoske misijonske sestre. Njihova prednica mati Marija Suzana je nekaka kraljica žalostnega kraljevstva, sprejema pritožbe in šelje svojih državljanov-bolnikov. skrbi za red in mir, urejuje spore, poereduje prodajo in nakup pridelkov in izdelkov, vodi šole, skratka: skrbi za otok, kakor skrbi dobra kraljica za svoje državljanje in njihov dobrobit.

Za naše samce. Mestni občetje v italijanskem Turinu so sklenili, da odslej ne bodo poodeljevali samcem nikakega častnega mesta in nikakega odlikovanja ali druge počastitve. S tem so možki svet prijeli pri njegovi nečimurnosti in baje so prvi uspehi presenetljivi.

To je pa neveren štrajk. V poljskem pristanišču Gdini se potapljači zahtevali višje plače. Ker ladjedelnice njihovim željam niso hotele ustreči, so šli potapljači radikalno pot. Nekateri so oblekli potapljaško obleko in se potopili na moreko dno. Njihovi tovariši pa so na vrhu zagrozili, da presekažo zračne cevi do potapljačev na dnu morja, če jim gospodarji ne zvišajo plač. Vse je kazalo, da bodo potapljači grožnjo tudi izvršili in gospodarji so jim ustregli. Nato so oni takoj zlezli iz morja ter se veselili preoblekli. Vprašanje je, kaj bi storili njihovi tovariši, če bi gospodarji zahtevali kljub sitni grožnji ne ugodili.

Sam — debretak. Lov na morske sosome je postal moderen in lukrativen. Po njegovi smrti je namreč ta morelet strah zelo porabljev. Da uživajo Kitajci sosome plavuti kot slaščico, je že znano. Koža je izredno trpečna snov za usnjeno industrijo. Olje iz somovih jeter prekaša glede na vitaminsko vsebino najboljše trskino riblje olje.

Sejmi

Od 19. do 25. novembra.

19. novembra: gov., svinj. in kram. Raka. — 21. novembra: kram. Hotederšica. — 23. novembra: kram. Dvojce-Mojstrana ter živ. in kram. Št. Lovrgar ob Temenici. — 25. novembra: živ. in kram. Stična, Domžale in Gradac ter gov., svinj. in kram. Krško in živ. in kram. Škofja Loka.

Tiskovine, ki so potrebne za občinske volitve, dobite v Jugoslovanski knjigarni in sicer: Kandidatna lista, komad 2 din, tajava (za odbornike in namestnike) komad 25 par. Vsem pa, ki morajo vedeti, kaj zakon določa o občinskih volitvah pa priporočamo knjižico: »Za občinske volitve, ki obsega a) Zakon o volivnih imenikih; b) Zakon o občinah; c) Uredba o sestavi kandidatnih list. Cena 5 din.

Katehet je šel mimo tovarnega kolodvora ter ravno ujel grozno preklinjevanje. Ustavil se je in videl, kako se dva človeka trudita, da bi v vagon spravila upornega osla.

»Ali se vama upira?« ju je prijazno ogovoril gospod.

»Ker ste ravno tu, gospod katehet, ali bi nama vedeli povedati, kako je Noe mogel kar dva osla spraviti v svojo barko?«

AL. PLANINŠEK — Ljubljana

Beethovnova ul. 14 - Telefon 35-10

Izpostuje vae bančne, kreditne posle, nakup in prodaja HRANILNIH VLOG najugodnejše proti takojšnjemu plačilu.

Pajčevine uporabljajo izdelovalci znanstvenih instrumentov. Da dobijo čim več pajčevin, vjamajo pajke v majhno škatljava. Po nekaj dnevih škatlice prosto obesimo in odprejo, nakar se pajki po takoj spredni niti spuščajo k tlom. Te drobne nitke lovijo in jih navijajo na žičnat okvir. Ko je pajek napredel kakih 30 niti, obnemore in ga spustijo v svobodo. Nitke so uporabne za merjenje drobnosti in daljnogledov, ker ostanejo v vročini ali mrazu nespremenjene. Te lastnosti, da kljubuje vročini ali mrazu, nima nobena druga snov.

Brzoparilnik „GAMA“

domač proizvod, izdelek isti kot inozemski in nad polovico cenejše izdeluje
Ciril Podržal, iz pri Ljubljani
10 letno jamstvo. Ceniki brezplačno.

Moderna moda prepisuje ženstvu rute. Londonske dame odpravljajo žensko klobuko in nosijo namesto njih pisane rute. Če se nove mode poprimajo tudi parižanke, ki so najmoderneje v teh ženskih zadevah za ves svet, je ženskimi klobukom odklenalo. Dame in gospodične se bodo spet postavljale s svilenimi in pisanimi rutami — kmečke dekle pa bodo nosile klobuke dotlej, da jih mestna moda spet napelje k nekdanjim »hadrcam« in »canellam«.

Leva farma. V Kaliforniji je kmetija, kjer se pečajo izključno z rejo levov za prodajo. Leva je mogoče naročiti pisмено, če se pisnu doda vsota 1.200 dolarjev.

Mladost in ženske. Zena: »Sedaj, ko sem se dala ostridi, ne bo mogel nihče reči, da sem stara baba.« — Mož: »Seveda ne: zdaj si kakor star dedec!«

Brinje in fige

prvovrstno blago dobite pri tvrdki
FRAN POGAČNIK d. z o. z., LJUBLJANA
Tyrševa (Dunajska) c. 33. Javna skladišča (Batkan)

Praznovernost pilotov. Velik pariški dnevnik je pred kratkim vprašal svoje bralce, da-li so praznoverni ali ne; obenem jih je pozval, da naj bodo v svojih odgovorih odkritosrčni. Odgovori so bili presenetljivi. Uredništvo je sprejelo veliko število odgovorov iz vseh najrazličnejših poklicev, med drugim tudi od 34 letalških pilotov, ki so stoddotno priznali, da so v kakšnem pogledu babjeverni. Skoro vsi odvetniki pa so se izdali za priprane nasprotnike praznovernosti. Najbolj zanimivo je bilo, da se je priznalo k praznovernosti dosti več moških nego žensk. Seveda je list pripomnil, da iz tega še ne izvira, da bi bili moški res bolj praznoverni nego ženske, morda so samo bolj — odkritosrčni.

Pijte samo **PLANINKA** čaj

zdravilni

čaj

v pibcibranih paketi po Din 20 - in Din 12 -

Apoteka Mr. Bahovec, Ljubljana

Mali oglasnik

Vsaka drobna vrstica ali tje prostor vejša za enkrat Din 5.—. Naročniki »Domoljub« plačajo samo polovico, ako kupujejo kmetijske potrebščine ali prodajajo svoja pridelke ali ispejo poslov oziroma obrtniki pomočni kov ali vajencev in narobe.

Pristojbina za male oglase se plačuje naprej.

Gepelj v dobrem stanju prodam. Franc Bobnar, Voklo št. 29, Senčur.

Električni motor 5 in pol HP dobro ohranjen kupim takoj. Ponudbe na upravo pod »Motor« št. 18125.

Šivalne stroje in radio aparate kupite po zelo nizki ceni pri M. Plevel v Preski p. Medvode. — Zahtevajte ponudbe.

Slamovoznico na torni pogon ali na gepelj kupim. Ježek, Vikerče 3, Medvode.

Prodam poceni 2 pletilna stroja in 1 voz 2 sedežni. Zamenjam tudi za vino ali žganje. Poizve se v gostilni pri Lojzetu, Tavčarjeva 4.

Pekovskega vajenca sprejemem. Pekarija Kralj. Trzin.

23 letna dekle izučena kubarica išče službo pri dobri kršč. družini. — Naslov v upravi »Domoljub« pod št. 17.995.

Službinja vajena vseh gospodolinskih in poljkih del išče službo. Najraje v župnišče ali zavod. Naslov v upravi »Domoljub« pod št. 18.2.4.

Moderni vajenci. Čevljar Tone je sprejel novega vajenca. Ta pravi pred vslopom v službo mojstru: »Oprostite, mojster, nekaj vas moram vprašati: Kdaj je pri vas poldne? Kadar prične ura biti ali kadar neha.«

Prostanjev les in drva za kurjavo kupujem skozi vse leto. Drago Hadl. Novo mesto.

Swete kipe vseh velikosti po najnižjih cenah. Jaslice že od Din 2.— naprej. Trgovci znaten popust. Franc Konjedič, keramik, pošta Stražišče pri Kranju.

Vajenca za čevljarstvo obrt sprejemem. — Jernej Jeraj, Zapoge 10, p. Smlednik

Šivalni stroji Singer in Pfaff pogrejljivi skoraj novi zelo poceni naprodaj pri »Promet« nasproti Križanske cerkve.

Brele svinje prodam na izbiro. Rožnik Franc. Plešivca 42. p. Brezovica pri Ljubljani.

Krepkega fanta poštenih staršev, ki bi ga izučili in potem zaposlili v živilski stroki, sprejememo tako samo iz ljubljanske okolice. Naslov v upravi »Domoljub« pod št. 18.2.1.

Ali strelovod zadosti varuje? Strokovnjaki so se nedavno lotili vprašanja varnosti strelovodov in dognali, da strelovod veliko manj brani pred strelo, kakor so dosedaj povsod sodili. Izkušnje učijo, da udari strela največkrat v visoke slasbe in drevesa, katerih korenine eegajo globoko v zemlji do gladine talne vode. Dalje privlačijo strela zbirale vode (pa tudi strošni žlebovi) na strehah stavb. Ti zbiralci in rezervoarji, kljub temu, da so vzemljeni, privlačijo strela, katere udari v nje ter uniči skoro vedno tudi streho. Radi tega sestavljajo sedaj v inozemstvu nove predpise za zavarovanje pred strelo visokih zgradb in tehničnih naprav, katere so največkrat železne, pa tudi visokih dreves, ki stoje v bližini bivališč in jih ogrožajo.

Brinje

novi oddaja po ugodni ceni
Ivan Jelacina, Ljubljana, Emonska cesta 8.

Čavnar je ribe lovil, pri tem pa padel v vodo, ulonil bi bil, če bi ga Stibernik ne rešil. Položi ga je na tla ter premišljeval, okoli stoječi pa so ga priganjali, naj že vendar prične z poskusi oživiljanja. »To ni kar tako,« je dejal Stibernik, »poznam namreč šestnajst načinov, pa ne vem, kateri bi bil najbolj unesten.«

Čavnar se zlahk oglašil: »Je li kateri način, ki predvideva požirek žganja?«
»Seveda je,« pravi Stibernik.
»Potem pa, kar sem z njim, za ostalih petnajst načinov pa ni treba imeti brige.«

Blago na hraniine knjižice

članice Zadrudne zveze v Ljubljani. Dobite ga pri Oblasčilnici za Slovenijo v Ljubljani
Tyrševa cesta 29 (hiša Gospodarske zveze)
že v precejšnji izbiri. Tam kupite tudi za gotovino dobro in solidno blago.

Fortune si je nameraval kupiti hišo ter se v tu namen napoliti k posredovalcu. Ta mu je pokazal sliko neke hiše ter jo na vse pretege hvalil. Samo nekaj je pri hiši, kar ni posebno prijetno,« mu je dejal, »namreč, da tik ob hiši teče železniška proga. Prepričan pa sem, da se boste že v prvih treh dneh privadili ropolu.«
Fortune: »Nič zato, bom pa prve tri dni spal pri bratu.«

ZOBOTREBCE

vseh vrst kupuje
M. PAKIČ, Ljubljana, Sv. Petra nasip 27 (za vodo)

Prvič na morju. Radišan je prvič zašel na Jadran. V svojem navduščenju poprosi ribiča, naj mu v steklenico nabaže morja, da ga pokaže na povratku radovednim sosedom. Za to mu je dal denar. Proti večeru se vrli korenjak še enkrat poda k morju. Bila je baš oseka in gladina je bila znatno nižja ko dopoldne. Pa pravi Radišan ribiču: »Danes ste pa že veliko morja prodali.«

Bogoljub

najboljši in najlepše opremljeni nabožni mesečnik v naši državi. Ima vedno lepe slike v bakrotisku. Pišite, da ga Vam pošljejo na ogled. Naslov: »Bogoljub«, Ljubljana, Jugoslov. tiskarna.

V nekem zavodu so gojenci nekaj časa dobivali opoldne meso, ki je bilo zelo trdo in skoro neužitno. Neko opoldne je dljak, ki je naprej molil, dostavil še to-le: »O, Gospod, daj nam moč, da bomo mogli to meso jesti.«